

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Diplomová práce

ODDLUŽENÍ JAKO JEDEN ZE ZPŮSOBŮ ŘEŠENÍ ÚPADKU DLUŽNÍKA

Veronika Vašíčková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 7. března 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně a že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla dříve publikována ani využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. března 2013

_____
Veronika Vašíčková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D. za vedení této práce, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a příteli za trpělivost a podporu, kterou mi při vypracování této práce poskytli.

Obsah:

Úvod.....	1
1. Pojem úpadku	3
1.1. Platební neschopnost.....	4
1.2. Předlužení	6
1.3. Hrozící úpadek	7
1.4. Důvody pro zahájení insolvenčního řízení dle německé právní úpravy	7
2. Oddlužení – základní rysy	10
2.1. Přípustnost oddlužení.....	11
2.2. Obecné znaky institutu úplného oddlužení dle německého práva	12
3. Insolvenční řízení do rozhodnutí o schválení oddlužení	14
3.1. Návrh na povolení oddlužení	14
3.1.1. Způsoby a lhůty podání návrhu na povolení oddlužení	14
3.1.2. Povinné náležitosti a přílohy návrhu na povolení oddlužení.....	16
3.1.3. Výzva insolvenčního soudu a odmítnutí návrhu na povolení oddlužení ..	18
3.1.4. Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení.....	20
3.1.5. Žádost o úplné oddlužení dle německé právní úpravy.....	21
3.2. Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení	22
3.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení	24
3.4. Formy oddlužení	25
3.4.1. Zpeněžení majetkové podstaty.....	26
3.4.2. Plnění splátkového kalendáře	27
3.4.3. Způsob provedení úplného oddlužení dle německé právní úpravy	29
3.5. Schválení oddlužení a jeho účinky	31
3.5.1. Rozhodnutí o schválení oddlužení	32
3.5.2. Účinky schváleného oddlužení	33
3.6. Rozhodnutí soudu při úplném oddlužení dle německé právní úpravy.....	35
4. Insolvenční řízení po schválení oddlužení.....	37
4.1. Povinnosti dlužníka při plnění oddlužení	37
4.2. Zrušení schváleného oddlužení.....	38
4.3. Splnění oddlužení	41
5. Osvobození dlužníka od placení neuhrazených pohledávek	43

5.1. Rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek.....	43
5.2. Osvobození dlužníka při nesplněných podmínkách	46
5.3. Odejmutí a zánik přiznaného osvobození	47
5.4. Osvobození dlužníka při úplném oddlužení dle německého práva	48
6. Problematické oblasti při výkladu a aplikaci oddlužení	51
6.1. Oddlužení osob, jejichž závazky vznikly z podnikatelské činnosti.....	51
6.2. Oddlužení manželů	56
7. Možnost využití institutu úplného oddlužení občany ČR.....	61
7.1. Postup a právní východiska	61
7.2. Sporné otázky a možné právní následky.....	63
7.3. Shrnutí a zhodnocení	65
Závěr	67
Použitá literatura	70
Resumé.....	78
Abstract.....	79

Úvod

S rostoucí dosažitelností spotřebitelských úvěrů přibývá dlužníků, kteří nejsou schopni plnit své peněžité závazky a dostávají se do finančních obtíží, jež často vyústí v několik souběžně probíhajících exekučních řízení. Tato situace je pro dlužníky mnohdy zdánlivě bezvýchodná a někteří se ji snaží řešit pomocí překlenovacích úvěrů, čímž se ovšem jejich osobní ekonomická krize ještě prohloubí. Zadlužení takové osoby se může dotknout též ostatních členů její rodiny. Příbuzní, především manželé, se snaží navzájem si pomoci a společně tak překonat finanční problémy, avšak ne vždy jsou při tom úspěšní. Řešení pro tyto dlužníky přináší zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)¹, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Insolvenční zákon“), který obsahuje právní úpravu institutu oddlužení jako jednoho ze způsobů řešení úpadku dlužníka.

Oddlužení jakožto sanační způsob řešení úpadku dlužníka v českém právu reprezentuje moderní trendy evropského a amerického insolvenčního práva, díky kterým může dojít k opětovnému zapojení dlužníků do ekonomického života. Dlužníkům se za dodržení všech zákonných podmínek může dostat šance začít znovu a poučit se ze svých chyb. Pro dlužníka tak institut oddlužení představuje možnost, jak vyřešit svou neúnosnou finanční situaci a přitom si alespoň částečně udržet svou životní úroveň. Na druhou stranu pro věřitele může být způsobem, jak se v relativně krátkém časovém období zákonnou formou domoci uspokojení alespoň části svých pohledávek.

Hlavním cílem této práce je rozebrat aktuální českou právní úpravu oddlužení a porovnat ji se zahraniční právní úpravou, a to konkrétně s úpravou německou obsaženou v zákoně *Insolvenzordnung – InsO*² (dále jen jako „Insolvenční řád“). S ohledem na to se při jejím zpracování neomezím pouze na zdroje české, ale budu též vycházet z aktuálních německých právních předpisů a odborné literatury a také z pramenů evropského práva.

---

¹ Česko. Zákon č. 182 ze dne 30. března 2006, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 62, s. 2130 - 2217. ISSN 1211-1244.

² *Insolvenzordnung – InsO* ze dne 5. 10. 1994, Spolková sbírka zákonů I.S.3574 v platném znění BGBI I. S.2866.

V souladu s hlavním cílem této práce se nejprve pokusím definovat základní pojmy a podmínky přípustnosti zvoleného druhu řešení úpadku dlužníka. Současně s tím provedu obecné srovnání oddlužení s institutem úplného oddlužení dle německé právní úpravy. Následně se při zohlednění struktury Insolvenčního zákona budu snažit popsat jednotlivé fáze insolvenčního řízení a zároveň s tím se v kapitolách, ve kterých to s ohledem na specifika německé právní úpravy bude možné, pokusím provést porovnání s odpovídající úpravou obsaženou v Insolvenčním řádu.

S ohledem na skutečnost, že pro komplexní posouzení funkčnosti a kvality české právní úpravy oddlužení není dostačující rozebrání teoretických východisek obsažených v zákoně, ale je též potřeba reflektovat jejich použití v praxi, je druhým cílem této práce analýza a hodnocení problematických oblastí aplikace právní úpravy oddlužení. V této části práce se zaměřím především na oddlužení osob, jejichž závazky vznikly z podnikatelské činnosti, a na oddlužení manželů jako ekonomických jednotek. Důležitým zdrojem, ze kterého budu čerpat, budou zásadní rozhodnutí soudů vyšších instancí a aktuální časopisecké články uznávaných autorů.

Díky srovnání české právní úpravy oddlužení s právní úpravou německou, jež provedu v této práci, získám výchozí znalosti pro vypracování právního rozboru možnosti a případných právních důsledků využití pro dlužníky výhodnější německé úpravy úplného oddlužení na osoby s českou státní příslušností. Třetím cílem této práce tak bude snaha reagovat na novodobý trend v oblasti poskytování právních služeb určených fyzickým osobám, které jsou nebo byly podnikateli, v důsledku čehož je pro ně jediným v České republice přípustným způsobem řešení jejich úpadku konkurs, spočívajících v zajištění jejich úplného oddlužení dle německého práva.

1. Pojem úpadku

Úpadek je jedním ze základních pojmů, se kterými insolvenční právo pracuje. V souladu s ustavením § 2 písm. a) Insolvenčního zákona je dlužníkův úpadek nebo jeho hrozící úpadek a způsob jeho řešení základním předmětem jednotného insolvenčního řízení. Shodně s úpravou obsaženou v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání³, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Zákon o konkursu a vyrovnání“) rozlišuje též Insolvenční zákon dva různé druhy úpadku, jejichž názvosloví a definice byly ovšem oproti Zákonu o konkursu a vyrovnání částečně modifikovány. Nad rámec dvou základních forem úpadku dlužníka Insolvenční zákon upravuje zcela nový pojem, jímž je hrozící úpadek.

První formou možného úpadku dlužníka je platební neschopnost, jež je upravena v ustanovení § 3 odst. 1 Insolvenčního zákona. Následně se jedná o předlužení, jehož znaky jsou vyjmenovány v § 3 odst. 3 Insolvenčního zákona. Důležité je dále podotknout, že u obou forem úpadku je základním předpokladem tzv. mnohost věřitelů. Dlužník tedy musí mít dva nebo více věřitelů s tím, že za dalšího věřitele se dle ustanovení § 143 odst. 2 Insolvenčního zákona nepovažuje osoba, jež od věřitele, který podal insolvenční návrh proti dlužníkovi, nabyla pohledávku za dlužníkem nebo její část v době kratší než šest měsíců před podáním insolvenčního návrhu. Toto ustanovení chrání dlužníky před šikanózním postupem věřitelů a vylučuje tím možnost poškození dlužníků ze strany nepoctivých věřitelů.⁴

Jestliže má dlužník pouze jednoho věřitele, a to bez ohledu na to, kolik má vůči němu závazků a jaké hodnoty dosahují, nemůže se objektivně dostat do úpadku. K této problematice F. Zoulík ve vysokoškolské učebnici civilního práva procesního uvádí: *„Nikdy nemůže jít o úpadek tehdy, jestliže dlužník má jen jednoho věřitele, i když by jeho majetková situace byla jakkoli kritická či katastrofální. V takovém případě musí*

---

³ Československo. Zákon č. 328 ze dne 11. července 1991, o konkursu a vyrovnání. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 61, s. 1430-1444. ISSN 1210-0005.

⁴ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 31. ISBN 978-80-7201-707-2.

věřitel postupovat standardním způsobem, tedy získat exekuční titul a vymáhat jeho splnění exekučně.“⁵

K prohlášení úpadku není zapotřebí, aby dlužník byl zároveň v platební neschopnosti i předlužen, plně postačuje kumulativní naplnění všech znaků jedné z výše uvedených forem úpadku. Tento závěr potvrdil v jednom ze svých judikátů⁶ též Vrchní soud v Praze.

1.1. Platební neschopnost

Okruh subjektů, které se mohou dostat do úpadku ve formě platební neschopnosti, není dle definice obsažené v ustanovení § 3 odst. 1 Insolvenčního zákona nijak omezen. Právní úprava platební neschopnosti tak může být aplikována na všechny kategorie dlužníků. Pro prohlášení úpadku dlužníka ve formě platební neschopnosti musí dojít ke splnění třech zákonných podmínek, přičemž Vrchní soud v Praze v souladu s jazykovým výkladem zákona dovodil, že se musí jednat o jejich kumulativní naplnění.⁷

Prvním z předpokladů platební neschopnosti je již výše zmiňovaná „mnohost“ věřitelů jakožto základní východisko pro možnost vyslovení dlužníkovy úpadku. Další podmínkou je existence stavu, kdy dlužník má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. Tato relativně krátká lhůta byla stanovena v návaznosti na ustanovení § 369a zákona č. 513/1991, obchodního zákoníku⁸, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „obchodní zákoník“) a odpovídá době, kdy dochází ke vzniku věřitelova práva na úrok z prodlení. Dle J. Zelenky lhůta stanovená takto jednoznačně přispívá k právní jistotě ohledně okamžiku, kdy finanční problémy dlužníka dosáhnou

---

⁵ ZOULÍK, František in WINTEROVÁ, Alena, et al. *Civilní právo procesní. Vysokoškolská učebnice*. Vyd. 6. Praha: Lidne Praha, a.s. 2011. s. 595. ISBN 978-80-7201-842-0.

⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2008, č. j. 2 VSPH 207/2008-B-19, sp. zn. MSPH 95 INS 2212/2008.

⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2008, č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13, sp. zn. KSHK 40 INS 2900/2008.

⁸ Československo. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*. 1991, částka 98, s. 2474-2565. ISSN 1210-0005.

takové intenzity, že je nutné přistoupit k zákonem předvídanému postupu a zahájit insolvenční řízení.⁹

Poslední podmínkou, jež musí být splněna, je skutečnost, že dlužník není tyto závazky schopen plnit. V této souvislosti je nutné podotknout, že se jedná o objektivní neschopnost závazky plnit. Tato objektivní neschopnost plnit své závazky představuje takovou finanční situaci dlužníka, při níž nedisponuje dostatkem finančních prostředků na úhradu závazků, jež nerozporuje a jež je ochoten uhradit. Takový stav je nutné odlišovat od neochoty dlužníka plnit závazky, které považuje za sporné a které jsou předmětem probíhajícího soudního řízení.¹⁰

Dále je potřeba zmínit, že v případě věřitelského návrhu leží důkazní břemeno platební neschopnosti dlužníka plně na věřiteli. Za účelem ulehčení dokazování obsahuje ustanovení § 3 odst. 2 insolvenčního zákona čtyři vyvratitelné právní domněnky, z nichž lze dovozovat dlužníkovu neschopnost plnit své závazky. První z nich je skutečnost, že dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků. Případy, kdy se jedná o podstatnou část závazků, nejsou nikde definovány. V praxi se dovozuje, že by se mělo jednat nejméně o polovinu všech splatných závazků dlužníka. Dle P. Budína obecně platí, že: „*Musí jít o výrazný exces z jinak běžného provádění plateb dlužníkem, který je zcela patrně znakem ekonomických problémů dlužníka.*“¹¹

Za další domněnku se považuje případ, kdy dlužník své peněžité závazky neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě jejich splatnosti. Tříměsíční lhůta byla stanovena v návaznosti na výše uvedenou lhůtu jednoměsíční a její uplynutí fakticky představuje první okamžik, kdy na základě věřitelského návrhu může být při absenci odpovídajících důkazů o platební neschopnosti dlužníka rozhodnuto o jeho úpadku. Třetí vyvratitelnou domněnkou je nemožnost dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníkovi výkonem rozhodnutí nebo exekucí, tedy neúspěšný pokus o

---

⁹ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 32. ISBN 978-80-7201-707-2.

¹⁰ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 11. ISBN 978-80-7400-320-2.

¹¹ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 7. ISBN 978-807-3573-751.

provedení vykonávacího řízení. Poslední domněnkou je případ, kdy dlužník nesplní svou zákonnou povinnost k předložení seznamů dle § 104 odst. 1 Insolvenčního zákona uloženou mu soudem.¹²

Přestože v Insolvenčním zákoně není tato otázka nijak upravena, lze dovést, že důkazní břemeno vyvrácení těchto domněnek nese dlužník. K tomuto závěru lze dospět na základě přiměřené aplikace zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu¹³, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Občanský soudní řád“), přičemž tento právní názor byl potvrzen též judikaturou¹⁴ českých soudů. Lze tedy shrnout, že je zcela v dlužníkově dispozici, aby dokázal, že i přestože nastala jedna ze situací předvídaných v předmětném ustanovení, je i nadále schopen plnit své závazky.¹⁵

1.2. Předlužení

Předlužení je druhou zákonem upravenou formou úpadku dlužníka. Oproti platební neschopnosti má však předlužení omezený okruh dlužníků, na něž může být aplikován. Předlužení může nastat pouze u právnických osob a u fyzických osob podnikatelů za užití obecné definice podnikání a vymezení podnikatelů obsažených v ustanoveních § 2 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku.

Dle ustanovení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona je dlužník předlužen, má-li více věřitelů a souhrn všech jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. S ohledem na skutečnost, že k takto určenému úpadku dlužníka je nutné znát jeho finanční situaci vyplývající z jeho účetních záznamů, je okruh subjektů omezen pouze na ty, jež jsou povinny vést účetnictví nebo daňovou evidenci. Oproti úpravě obsažené v Zákoně o konkursu a vyrovnání se jedná o všechny závazky dlužníka, tedy jak o závazky splatné, tak nesplatné. Při zvažování celkové finanční situace dlužníka musí být brán ohled též na očekávané přírůstky majetku dosažené při správě dlužníkovy majetku a též na další provoz podniku, pokud je možný. Lze uzavřít, že přestože Insolvenční zákon v případě

---

¹² KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 12. ISBN 978-80-7400-320-2.

¹³ Československo. Zákon č. 99 zde dne 4. prosince 1963, občanský soudní řád. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 56, s. 383 - 428. ISSN 0322-8037.

¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, č. j. 2 VSPH 106/2009-A-50, sp. zn. MSPH 76 INS 3875/2008.

¹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Praha: Eurounion Praha, s. r. o., 2006. s. 32. ISBN 80-731-7054-X.

dlužníková úpadku ve formě předlužení nevyklučuje podání insolvenčního návrhu ze strany věřitele, vzhledem k potřebě znalosti dlužníkovy účetnictví podání takového návrhu téměř nepřichází v úvahu.¹⁶

1.3. Hrozící úpadek

O hrozící úpadek se dle ustanovení § 3 odst. 4 Insolvenčního zákona jedná tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas plnit podstatnou část svých závazků. Může se jednat jak o dlužníky - právnické osoby, tak všechny fyzické osoby. Jak T. Richter ve své knize uvádí: „*Cílem pravidla je umožnit dlužníku zahájit formální insolvenční řízení dříve, než nepříznivý vývoj jeho financí dospěje do stavu skutečného úpadku.*“¹⁷

Hrozící úpadek je tak institutem, který dlužníkům umožňuje, aby za pomoci insolvenčního soudu řešili svou nepříznivou finanční situaci ještě předtím, než dosáhne intenzity úpadku. Je zde znatelná snaha motivovat dlužníky, aby tím, že rozpoznají vážnost své situace a včas podají insolvenční návrh ohledně hrozícího úpadku, alespoň částečně odvrátili důsledky klasického insolvenčního řízení. Insolvenční návrh v tomto případě může podat pouze sám dlužník, nikoliv jeho věřitel. Důvodem je skutečnost, že pouze dlužník zná svou finanční situaci v takové míře, aby mohl posoudit, zda v budoucnu bude či nebude schopen řádně a včas plnit své závazky.¹⁸

1.4. Důvody pro zahájení insolvenčního řízení dle německé právní úpravy

Hlavním pramenem německého insolvenčního práva je Insolvenční řád ze dne 5. 10. 1994, který nahradil tradiční německou úpravu insolvenčního práva založeného na Konkursním řádu z roku 1898. Insolvenční řád se s ohledem na skutečnost, že

---

¹⁶ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 8. ISBN 978-807-3573-751.

¹⁷ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 1. Vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 202. ISBN 978-80-7357-329-4.

¹⁸ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 15. ISBN 978-80-7400-320-2.

obsahuje mnoho trendů moderního insolvenčního práva, stal účinným až necelých pět let po své platnosti, konkrétně až 1. 1. 1999.¹⁹

Tento zákon v ustanoveních § 16 až 19 upravuje důvody pro zahájení insolvenčního řízení, které mohou být postaveny na roveň českému pojmu úpadku dle Insolvenčního zákona. Německý Insolvenční řád rozeznává tři důvody pro zahájení řízení. Jsou jimi platební neschopnost, hrozící platební neschopnost a předlužení. V souladu s ustanovením § 16 Insolvenčního řádu se dlužník nachází v platební neschopnosti, pokud není schopen plnit své závazky, které jsou splatné, přičemž platí, že jeho platební neschopnost se presumuje, pokud zastavil své platby. O hrozící platební neschopnost se v souladu s § 17 Insolvenčního řádu jedná tehdy, pokud dlužník pravděpodobně nebude schopen plnit své závazky v době jejich splatnosti. Stejně jako v případě hrozícího úpadku dle českého insolvenčního práva, i zde je aktivně legitimován k podání insolvenčního návrh pouze sám dlužník. Posledním důvodem pro zahájení řízení je dle § 18 předmětného zákona předlužení, které nastává, pokud majetek dlužníka nedostačuje k uspokojení jeho závazků. Předlužení dle německého práva může oproti úpravě obsažené v Insolvenčním zákoně nastat pouze u dlužníka právnické osoby, nikoliv u osoby fyzické.²⁰

Německá právní úprava důvodů pro zahájení řízení se obdobně úpravě české značně podobá, přičemž za největší rozdíl považuji skutečnost, že v německém právu není jednou z podmínek pluralita věřitelů. Insolvenční řízení ve Spolkové republice Německo může být zahájeno i pokud má dlužník pouze jednoho věřitele.

Pokud bych měla tyto dvě právní úpravy porovnat, dle mého názoru lépe obstojí definice úpadku obsahující požadavek mnohosti věřitelů. Pokud má dlužník pouze jednoho věřitele, existuje oproti jednání za účastní více stran objektivně větší šance, že se jim podaří, například za využití institutu splátkového kalendáře, mimosoudně dospět ke kompromisu přijatelnému pro obě strany. Takový věřitel také může využít exekučního řízení, v rámci kterého může svou pohledávku (za předpokladu že je skutečně věřitelem jediným) poměrně efektivně vymáhat. Jednotlivým věřitelům se

---

¹⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. Exkurz do zahraničních právních úprav insolvenčního řízení. In SCHELLE, Karel, et al. *Nové insolvenční právo*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2006. s. 26. ISBN 80-87071-04-2.

²⁰ SCHULZ, Martin; WASMEIER, Oliver. *The Law of Business Organizations: A Concise Overview of German Corporate Law*. Vyd. 1. Berlin: Springer, 2012. s. 31 – 32. ISBN 978-3-642-17793-4.

proto nabízejí jiné cesty, jak dosáhnout uspokojení své pohledávky, aniž by zatěžovali insolvenční soudy, které tak mohou svou pozornost zaměřit na složitější případy.

Dle mého názoru by požadavek jediného věřitele v českém právním prostředí neobstál též z toho důvodu, že by mohl být lehko zneužitelný ze strany takového věřitele. Ten by mohl hrozbou podání insolvenčního návrhu, jenž by nemusel dokazovat pluralitu věřitelů jako skutečnost osvědčující úpadek dlužníka, snadno vydírat dlužníka.

2. Oddlužení – základní rysy

Oddlužení je jedním ze způsobů řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka upravených Insolvenčním zákonem. Spolu s reorganizací patří mezi způsoby řešení úpadku sanačního charakteru, které představují protiváhu převážně likvidačnímu konkursu. Tyto sanační instituty insolvenčního práva byly do českého práva přijaty až Insolvenčním zákonem, protože Zákon o konkursu a vyrovnání znal pouze ne příliš funkční úpravu vyrovnání. Cílem sanačních způsobů řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka je vyřešení finančních problémů dlužníka a následné navrácení dlužníka do společnosti a zde probíhajících hospodářských procesů. Dlužníkovi dávají šanci na nový začátek a pro věřitele přináší možnost dosažení vyšší míry uspokojení jejich pohledávek oproti mnohdy téměř nulovým výnosům při řešení dlužníkovy úpadku formou konkursu. Tyto sanační instituty nehrají pouze ekonomickou a právní roli, ale mají též úlohu sociální. Oddlužení a reorganizace se od sebe liší okruhem osob, pro něž jsou přípustné, s tím, že reorganizace je určena především pro velké podnikatele a oddlužení v zásadě pro nepodnikatele.²¹

Institut oddlužení je reakcí na stále stoupající zadlužování domácností a na požadavek odlišného přístupu k řešení úpadku zvláštních skupin dlužníků, zejména spotřebitelů. Česká republika dlouhou dobu nijak nereflektovala tuto potřebu zvláštní úpravy oddlužení a moderní trendy ve vývoji insolvenčního práva v právním řádu nijak nezohledňovala. Změna přišla s přijetím Insolvenčního zákona, přičemž česká právní úprava oddlužení hledala inspiraci v právních řádech států, v nichž má tento zvláštní způsob řešení úpadku dlouholetou tradici. Takovou zemí jsou zejména Spojené státy americké, které právní úpravu oddlužení v modernějším slova smyslu znají již od roku 1841, kdy byl úplně poprvé oprávněn jakýkoliv dlužník na základě nového konkursního zákona (Bankruptcy Act) zahájit řízení a požádat o své oddlužení.²² Přestože se

---

²¹ SMOLÍK, Petr. Oddlužení jako nový způsob řešení úpadku - nová naděje dlužníků i věřitelů? In KNOLL; Vilém. KARHANOVÁ, Martina, et al. *Nadkdyže právní vědy: Býkov 2007: sborník z mezinárodního setkání mladých vědeckých pracovníků konaného ve dnech 12. - 14. 10. 2007 na Zámeckém statku Býkov*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. s. 327 – 328. ISBN 978-80-7380-122-9.

²² SMOLÍK, Petr. Stručný přehled vývoje anglo-amerického insolvenčního práva. In WINTEROVÁ, Alena; DVOŘÁK, Jan, et al. *Pocťa Sentě Radvanové k 80. narozeninám*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a. s., 2009. s. 495. ISBN 978-80-7357-432-1.

americká právní úprava oddlužení v průběhu 19. a 20. století značně vyvíjela, představovala vzor a inspiraci pro zavádění moderních trendů insolvenčního práva v mnoha evropských státech.

Díky vysoké míře motivace ve formě zákonného příslibu osvobození dlužníka od placení zbytku neuhrazených pohledávek po jeho splnění je oddlužení dlužníky velmi vyhledávanou formou řešení jejich úpadku. Na druhou stranu je oddlužení právě díky tomuto beneficiu druhem insolvenčního řízení, kde dlužník v celém jeho průběhu musí prokazovat svůj zájem na řešení svého úpadku touto formou. V rámci oddlužení je od dlužníka vyžadována značná procesní aktivita a součinnost, přičemž je mu stanovena řada povinností.²³

2.1. Přípustnost oddlužení

Oddlužení je v souladu s ustanovením § 389 odst. 1 Insolvenčního zákona přípustné pouze pro nepodnikatele, a to jak pro fyzické, tak pro právnické osoby. Vzhledem k tomu, že ani pro tyto účely Insolvenční zákon definici podnikatele neobsahuje, použije se opět obecné vymezení obsažené v ustanovení § 2 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku. Podnikatelem je tedy osoba, jež je nositelem podnikatelského oprávnění na základě veřejnoprávních předpisů. Tuto definici doplňuje ve vztahu k živnostenskému oprávnění judikatura českých soudů, když stanoví, že „*Z pouhého zápisu dlužníka v živnostenském rejstříku jako držitele živnostenského oprávnění nelze vždy vyvozovat závěr, že dlužník je podnikatelem.*“²⁴ a dále, že „*Z ustanovení odst. 2 písm. c) zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku ve znění pozdějších předpisů, plyne, že za podnikatele se nepokládá (nejde-li o osobu uvedenou v § 2 odst. 2 písm. a), c) a d) obchodního zákoníku) dlužník, který má živnostenské oprávnění, na jehož základě nepodniká.*“²⁵

Velice komplikovanou je otázka, zda se za dlužníka považuje i osoba, jež v době podání návrhu na oddlužení již nepodniká, ale její dluhy mají svůj původ v její

---

²³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Vyd. 1. Praha: Eurounion Praha, s. r. o., 2006. s. 285 - 286. ISBN 80-731-7054-X.

²⁴ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 4. 2009, č. j. 2 VSOL 117/2009-A, sp. zn. KsBR 37 INS 740/2009.

²⁵ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 7. 2008, č. j. KsBR 24 INS 1506/2008-B-14.

podnikatelské činnosti. Této problematice je věnována samostatná podkapitola 6.1. této práce.

Rozhodnout o povolení oddlužení je možné pouze na návrh, a to jedině na návrh dlužníka, jeho zástupce nebo jiné osoby oprávněné za něj jednat. Jakýkoliv jiný návrh musí být insolvenčním soudem v souladu s ustanovením § 390 odst. 3 Insolvenčního zákona odmítnut. Návrh na povolení oddlužení může být podán jak v případě insolvenčního návrhu podaného věřitelem, tak samotným dlužníkem. Rozhodnout o řešení úpadku dlužníka oddlužením je možné též v případě jeho hrozícího úpadku.²⁶

2.2. Obecné znaky institutu úplného oddlužení dle německého práva

Německý Insolvenční řád zná institut, který se svou povahou podobá českému řešení úpadku dlužníka formou oddlužení a jenž se nazývá úplné oddlužení (v německém originále označené jako „Restschuldbefreiung“). S ohledem na skutečnost, že úplné oddlužení obsahuje jak řadu shodných rysů s obdobnou českou právní úpravou, tak i řadu významných odlišností, pokusím se v příslušných částech této práce o jejich stručné srovnání.

Úplné oddlužení je vedle spotřebitelského konkursu jednou ze specifických forem německého insolvenčního řízení. V souladu se skutečností, že okruh adresátů je u úplného oddlužení širší než u spotřebitelského konkursu (dle § 304 Insolvenčního řádu je spotřebitelský konkurs přípustný jen pro fyzické osoby nepodnikatele nebo pro fyzické osoby s nepatrnými dluhy z podnikání), tvoří úplné oddlužení zákonem předvídanou poslední fázi spotřebitelského konkursu. Spotřebitelský konkurs vykazuje oproti klasickému insolvenčnímu řízení i oproti úplnému oddlužení řadu specifíků, které však pro účely této práce nejsou zásadní, a proto se jimi dále nebudu zabývat.²⁷

Ustanovení § 1 ve spojení s § 286 Insolvenčního řádu dále upřesňuje okruh osob, které mohou být zproštěny od placení závazků za užití institutu úplného oddlužení. Insolvenční řád stanoví, že úplného oddlužení se mohou účastnit fyzické

---

²⁶ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 927. ISBN 978-80-7400-320-2.

²⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. Exkurz do zahraničních právních úprav insolvenčního řízení. In SCHELLE, Karel, et al. *Nové insolvenční právo*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2006. s. 26. ISBN 80-87071-04-2.

osoby, které jsou „čestnými dlužníky“ (v německém originále „Der redlichen Schuldner“). Oproti české právní úpravě je tedy okruh adresátů značně odlišný, když úplné oddlužení je zcela zapovězeno pro dlužníky právnické osoby a naopak německý Insolvenční řád oproti tomu českému nijak neomezuje možnost oddlužení fyzických osob podnikatelů.²⁸

Právě odlišná osobní přípustnost úplného oddlužení zejména ve vztahu k podnikajícím fyzickým osobám je dle mého názoru nejmarkantnějším rozdílem oproti právní úpravě oddlužení dle českého práva. Touto problematikou se budu dále hlouběji zabývat v kapitole 6.1. a 7. této práce.

Velmi důležité je si též v návaznosti na výše uvedené uvědomit, že německá právní úprava nejen dává možnost využít úplného oddlužení mnohem širší skupině osob, ale Insolvenční řád ani nestanoví nutnou minimální míru uspokojení věřitelů. I tato skutečnost oproti české zákonem stanovené povinné míře uspokojení minimálně 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů (neberu-li v úvahu možnost dohody na nižší míře uspokojení), otevírá možnost aplikace úplného oddlužení na větší počet dlužníků, kteří by v případě, že by se na ně vztahovala česká právní úprava, museli řešit svůj úpadek formou konkursu.

---

²⁸ PAPE, Gerhard; UHLENBRUCK, Wilhelm. *Insolvenzrecht*. Vyd. 1. München: C. H. Beck oHG. 2002. s. 689 – 690. ISBN 3 406 45711 8.

3. Insolvenční řízení do rozhodnutí o schválení oddlužení

Ze systematického hlediska je insolvenční řízení probíhající při oddlužení rozděleno do několika stádií, přičemž hlavními dvěma jsou fáze do rozhodnutí o oddlužení a následná realizační fáze po rozhodnutí o schválení oddlužení. Obě tato stadia se dále dělí na několik dalších, kterými dlužník v rámci snahy o své oddlužení musí projít a která jsou upravena v jednotlivých kapitolách a podkapitolách této práce.

3.1. Návrh na povolení oddlužení

Prvním krokem, který musí dlužník uskutečnit, pokud chce, aby jeho úpadek byl řešen formou oddlužení, je podání návrhu na povolení oddlužení. Samotný návrh na povolení oddlužení má oproti insolvenčnímu návrhu několik specifik, mezi které mimo jiné patří skutečnost, že musí být podán na předepsaném formuláři. O těchto zvláštěnostech, povinných náležitostech a přílohách je pojednáváno v následujících podkapitolách této práce.

3.1.1. Způsoby a lhůty podání návrhu na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení může být zjednodušeně řečeno podán pouze ze strany dlužníka, který tak může ovšem učinit dvěma různými způsoby. V případě, že je insolvenční řízení zahájeno z iniciativy dlužníka a jedná se tedy o dlužnický insolvenční návrh, musí být návrh na povolení oddlužení podán zároveň s tímto insolvenčním návrhem. Toto pravidlo je zakotveno v ustanovení § 390 odst. 1 Insolvenčního zákona a jak J. Zelenka ve své knize uvádí, odráží se v něm princip, dle kterého musí dlužník o své oddlužení opravdu stát a tento způsob řešení svého úpadku má mít za předpokladu, že on sám podává insolvenční návrh, promyšlený již od začátku.²⁹

V souladu s usnesením Vrchního soudu v Olomouci může dlužník v tomto případě k podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení

---

²⁹ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 598. ISBN 978-80-7201-707-2.

využít příslušného formuláře, jenž je k tomu uzpůsoben, nebo insolvenční návrh může učinit samostatným podáním.³⁰

V případě věřitelského insolvenčního návrhu nepřichází v úvahu současné podání návrhu na povolení oddlužení, a proto má dlužník možnost tento návrh podat ve lhůtě třiceti dní ode dne, kdy mu byl doručen věřitelský insolvenční návrh. Stejně jako u jakékoliv jiné lhůty v insolvenčním řízení, ani zmeškání této třiceti denní lhůty není možné prominout. K ochraně dlužnickových práv a k vyvážení nemožnosti lhůtu prominout, zákon ukládá insolvenční soudu povinnost o této možnosti a lhůtě dlužníka poučít. Vrchní soud v Praze dovedl, že předmětná lhůta je lhůtou procesní, nikoliv hmotně-právní a je tedy zachována, pokud je v poslední den lhůty návrh dodán provozovateli poštovních služeb.³¹ Pokud je návrh na povolení oddlužení podán opožděně musí ho insolvenční soud odmítnout a v souladu s ustanovení § 396 insolvenčního zákona by zároveň měl rozhodnout o řešení úpadku dlužníka konkursem. Jestliže návrh na povolení oddlužení podá neoprávněná osoba, tedy zpravidla osoba odlišná od dlužníka, soud by měl postupovat obdobně. To ovšem neplatí bez výjimky. Pokud v případě věřitelského insolvenčního návrhu podala návrh na povolení oddlužení neoprávněná osoba, může i poté dlužníkovi stále dobíhat třicetidenní lhůta k jeho podání.

Podání návrhu na povolení oddlužení nemá žádný vliv na v řízení dosud nařízená předběžná opatření, což výslovně upravuje ustanovení § 390 odst. 2 Insolvenčního zákona. V souladu s ustanovením § 108 odst. 1 může insolvenční soud uložit dlužníkovi, jenž podal návrh na povolení oddlužení spojený s insolvenčním návrhem, aby složil zálohu na náklady insolvenčního řízení. Tato záloha může dosahovat maximálně částky 50.000,- Kč, přičemž soud má zohlednit výši nákladů očekávaných v řízení. S ohledem na to dle D. Dörfla platí, že soudy dlužníkovi při řešení jeho úpadku formou oddlužení obvykle uloží zaplacení zálohy v maximální výši 10.000,- Kč.³²

---

³⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 10. 2008, č. j. 1 VSOL 111/2008-A-15, sp. zn. KSBR 44 INS 1630/2008.

³¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 1. 2010 č. j. 1 VSPH 788/2009-A-23, sp. zn. KSCB 25 INS 6516/2009.

³² DÖRFL, Luboš. Oddlužení. *Právní rádce*. 2010. č. 8. s. 7.

3.1.2. Povinné náležitosti a přílohy návrhu na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení lze v souladu s ustanovením § 391 odst. 2 Insolvenčního zákona podat pouze na předepsaném formuláři.³³ Tento návrh musí v první řadě obsahovat obecné náležitosti podání dle ustanovení § 42 odst. 2 Občanského soudního řádu. Konkrétně jde o označení, že se jedná o návrh na povolení oddlužení, označení navrhovatele a insolvenčního soudu, jemuž je návrh určen, datum podání a podpis navrhovatele. Pro určování osob je v § 103 odst. 1 Insolvenčního zákona stanoveno všeobecné pravidlo, dle kterého fyzické osoby musí být označeny jménem, příjmením a bydlištěm a právnické osoby názvem, sídlem a identifikačním číslem. Kromě obecných náležitostí musí ještě návrh na povolení oddlužení obsahovat zvláštní náležitosti dle § 391 Insolvenčního zákona a mít připojeny přílohy vyjmenované v následujícím paragrafu. Jak uvedení těchto povinných náležitostí, tak připojení povinných příloh umožní insolvenčnímu soudu posoudit, zda dlužník splňuje všechny podmínky pro povolení oddlužení.³⁴

Mezi zvláštní náležitosti návrhu patří údaj o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti letech, přičemž ty musí být v návrhu uvedeny bez ohledu na to, jestli a jakou formou nakonec oddlužení dlužníka proběhne. S ohledem na skutečnost, že tyto dlužníkovy příjmy nejsou jisté, J. Kozák ve svém komentáři k této problematice uvádí: „*Příjmy očekávané v budoucnu může dlužník pouze maximálně kvalifikovaně odhadnout.*“³⁵

V souladu s usnesením Vrchního soudu v Praze musí být v případě, že oddlužením bude dotčeno společné jmění manželů (dále také jako „SJM“) a manžel dlužníka spolupodepsal návrh na povolení oddlužení, do očekávaných příjmů dlužníka zahrnutý též očekávané příjmy jeho manžela, a to s ohledem na to, že i ty spadají do SJM.³⁶

---

³³ Formulář návrhu na povolení oddlužení dostupný na <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>.

³⁴ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 934-936. ISBN 978-80-7400-320-2.

³⁵ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 564. ISBN 978-807-3573-751.

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 9. 2010, č. j. 1 VSPH 795/2010-A-14, sp. zn. KSHK 45 INS 7599/2010.

Dále musí návrh obsahovat údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky, čemuž odpovídá i požadavek na doložení listin, které dokládají tyto dlužníkovy příjmy. Většinou se u osob v pracovněprávním poměru bude jednat o výplatní listky, ale mohou jimi být i jiné doklady, např. výpisy z bankovních účtů.³⁷

Otázku, co se dá považovat za příjem dlužníka, řeší judikát Vrchního soudu v Olomouci, když uvádí, že „*Príspevek na syna a výživné, ktoré mu dle pripojeného rozhodnutí soudu je povinen poskytnout jeho otec, nelze zahrnout do příjmů dlužnice, ze kterých lze provádět srážky. Nejedná se o její příjem, ale o příjem pro potřeby syna, a k rukám dlužnice jsou tyto peníze pouze vypláceny.*“³⁸

Za další musí být v návrhu obsažena navrhovaná forma oddlužení anebo prohlášení dlužníka, že nepreferuje ani jeden z možných způsobů oddlužení. Pokud dlužník požaduje, aby mu byly stanoveny nižší než zákonem určené splátky při plnění splátkového kalendáře, musí určit navrhovanou výši těchto splátek a také důvody, které zapříčinily jeho úpadek. Další povinnou přílohu návrhu tvoří seznam veškerého nemovitého a movitého majetku dlužníka, ve kterém dlužník mimo jiné musí u jednotlivých položek uvést rok jejich pořízení, pořizovací a současnou cenu. U nemovitostí a u majetku určeného k zajištění pohledávek věřitelů je k ocenění jejich hodnoty nutné, aby dlužník na své náklady ještě před podáním návrhu nechal vyhotovit znalecký posudek.

Jestliže příjmy dlužníka pro uvažované oddlužení formou splátkového kalendáře nebo majetek dlužníka v případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty nedosahují potřebné hodnoty 30 % všech pohledávek nezajištěných věřitelů, může se dlužník s jednotlivým věřitelem dohodnout na nižším plnění. V takovém případě musí dlužník k návrhu na povolení oddlužení připojit též písemné vyjádření tohoto věřitele, ve kterém projevuje svůj souhlas s tím, že mu v rámci oddlužení bude plněno méně než

---

³⁷ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 600 - 601. ISBN 978-80-7201-707-2.

³⁸ Usnesen Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 5. 2009, č. j. 2 VSOL 138/2009-A-27, sp. zn. KSOS 38 INS 2766/2008.

30 % hodnoty jeho pohledávky počítané včetně jejího příslušenství. Podpis věřitele na tomto souhlasu musí být úředně ověřen.³⁹

Za jistých okolností může být povinnou náležitostí návrhu vlastnoruční ověřený podpis jiné osoby než dlužníka. Jedná se především o spoludlužníky nebo ručitele a dále o manžela dlužníka, jenž současně s ověřeným podpisem návrhu musí též projevit souhlas s jeho podáním. Z povinnosti spolupodpisu návrhu manželem dlužníka existuje výjimka obsažená v ustanovení § 392 odst. 4 Insolvenčního zákona. V případě, že oddlužením nemůže být dotčen majetek, který patří do nevypořádaného SJM, rozsah vyživovacích povinností manžela dlužníka nebo vyživovací povinnost samotného dlužníka vůči jeho manželovi a nezaopatřeným dětem, nemusí manžel dlužníka návrh na povolení oddlužení podepisovat.⁴⁰

Formulář návrhu na povolení oddlužení, jehož využití je povinné, vyžaduje též vyplnění údajů o insolvenčních řízeních, které byly s dlužníkem vedeny v posledních pěti letech, a taktéž údajů o pravomocných odsouzeních dlužníka za trestný čin majtkový, které musí být doloženy aktuálním výpisem z rejstříku trestů.⁴¹

3.1.3. Výzva insolvenčního soudu a odmítnutí návrhu na povolení oddlužení

V ustanovení § 393 Insolvenčního zákona jsou upraveny dva případy, kdy má soud povinnost vyzvat osobu, jež návrh na povolení oddlužení podala, aby jej opravila či doplnila. Prvním z nich jsou vady samotného návrhu, kdy tento neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný anebo neurčitý. Druhým je případ, kdy k návrhu nejsou přiloženy všechny povinné přílohy anebo připojené přílohy nevyhovují zákonným požadavkům. V samotné výzvě, jež má formu usnesení, soud přesně specifikuje vadu návrhu nebo jeho přílohy a zároveň podatele poučí o způsobu, jak vadu odstranit nebo návrh doplnit, a o následcích, které nastanou, pokud podatel výzvě nevyhoví. Soud ve

---

³⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 934-938. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁴⁰ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb. : poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 601. ISBN 978-80-7201-707-2.

výzvě dle svého uvážení také stanoví navrhovateli lhůtu k doplnění, která ovšem nesmí být delší než 7 dní. I v tomto případě platí striktní pravidlo o nepřipustnosti prominutí zmeškání lhůty. Jestliže osoba, jež podala návrh, výzvě nevyhoví, je soud povinen návrh na povolení oddlužení odmítnout. To neplatí v případě, kdy i přes existující nedostatek, jehož odstranění je předmětem výzvy, je možné v řízení pokračovat. Poté by soud měl v řízení pokračovat a rozhodnout ve věci. Na druhou stranu ale jedná-li se o nedoplnění povinných příloh, měl by soud návrh automaticky odmítnout a výše uvedená výjimka se neuplatní.⁴²

Nad rámec výše uvedeného je nutné rozlišovat mezi právním režimem návrhu na povolení oddlužení a insolvenčního návrhu. Nesrozumitelný a neúplný insolvenční návrh soud v souladu s ustanovením § 128 Insolvenčního zákona bez výzvy k opravě či doplnění odmítne, pokud pro tyto nedostatky v řízení není možné pokračovat. V případě zjevně nedůvodného insolvenčního návrhu jej soud v souladu s ustanovením § 128a insolvenčního zákona odmítne, a to v sedmidenní lhůtě od podání tohoto návrhu. Problematickou se jeví být situace, kdy dochází k podání obou zmíněných návrhů současně. Soud by měl nejprve zkoumat insolvenční návrh a teprve pokud bude formálně vyhovující, měl by se následně zabývat návrhem na povolení oddlužení. Dle Himmatové ohledně insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení platí, že: „*Listina musí v první řadě splňovat náležitosti samotného insolvenčního návrhu, zejména musí obsahovat vyličení rozhodujících skutečností osvědčujících dlužníkům úpadek nebo hrozící úpadek. Pokud není v návrhu osvědčen dlužníkům úpadek, soud se již nezabývá návrhem na povolení oddlužení a celý návrh odmítne.*“⁴³

Na druhou stranu, i když dlužník podá samostatný insolvenční návrh a návrh na povolení oddlužení na povinném formuláři, neměl by být soud zbytečně formalistický a měl by oba návrhy, co do jejich náležitostí a příloh, posuzovat společně. Neměla by tedy nastat situace, v níž bude insolvenční návrh odmítnut, přestože potřebné informace nebo přílohy byly obsaženy v odděleném návrhu na povolení oddlužení.⁴⁴

---

⁴² KOTOUČOVÁ, Jiřina. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 941-942 s. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁴³ HIMMATOVÁ, Hana. Odmítnutí insolvenčního návrhu – jak tomu zabránit? *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 18.

⁴⁴ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 567. ISBN 978-807-3573-751.

Současně s odmítnutím návrhu na povolení oddlužení soud musí též rozhodnout o řešení dlužníkovy úpadku konkursem. Odvolání proti rozhodnutí ve formě usnesení o odmítnutí návrhu na povolení oddlužení je oprávněna podat pouze osoba, jež předmětný návrh podala.

Dále je třeba poznamenat, že dle ustanovení § 396 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 147 Insolvenčního zákona je podatel návrhu na povolení oddlužení, který byl následně z výše uvedených důvodů odmítnut, odpovědným za škodu nebo újmu, která byla způsobena v důsledku zahájení takového insolvenčního řízení.⁴⁵

3.1.4. Zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení

S ohledem na skutečnost, že i v insolvenčním řízení platí dispoziční zásada účastníků, může být návrh na povolení oddlužení v souladu s ustanovením § 394 odst. 1 Insolvenčního zákona dlužníkem vzat zpět. Jak J. Zelenka ve své knize uvádí, nemůže se tak stát po celou dobu probíhajícího řízení. Dlužníkovy možnost vzít svůj návrh zpět je omezena okamžikem, kdy insolvenční soud rozhodne o schválení oddlužení.⁴⁶

V souladu s ustanovením § 392 odst. 2 Insolvenčního zákona je zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení vzato na vědomí soudem formou usnesení. Současně s tímto usnesením musí opět insolvenční soud dle § 396 odst. 1 Insolvenčního zákona rozhodnout o řešení dlužníkovy úpadku konkursem. I v tomto případě dlužník, který vzal svůj návrh zpět, odpovídá za škodu nebo jinou újmu, jež vznikla v důsledku zahájení řízení a přijetí příslušných opatření. Pokud dlužník vezme svůj návrh zpět, nemá již možnost podat jej znovu a není tedy žádná možnost, jak důsledky jeho zpětvzetí odvrátit. Kdyby dlužník chtěl návrh podat znovu nebo vzít své zpětvzetí zpět, soud musí oba z těchto úkonů dlužníka odmítnout. Podobná bude reakce soudu za předpokladu, že dlužník podá své zpětvzetí opožděně, tedy po rozhodnutí o schválení

---

⁴⁵ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 942. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁴⁶ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 603 - 604. ISBN 978-80-7201-707-2.

oddlužení. Soud za těchto podmínek musí dle ustanovení § 394 odst. 4 Insolvenčního zákona rozhodnout o neúčinnosti takového podání.⁴⁷

3.1.5. Žádost o úplné oddlužení dle německé právní úpravy

I v případě německé právní úpravy platí, že úplné oddlužení je odměnou dlužníka, který má zájem na řešení své finanční situace. Dlužník tak i ve Spolkové republice Německo může být oddlužen pouze na svůj návrh. Dle ustanovení § 287 odst. 1 Insolvenčního řádu musí dlužník svou žádost o úplné oddlužení spojit s návrhem na zahájení insolvenčního řízení. Neučiní-li tak dlužník, může k dříve podanému návrhu na zahájení insolvenčního řízení žádost o úplné oddlužení doplnit ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy je o možnosti podání této žádosti obeznámen soudem v rámci jeho informační povinnosti.⁴⁸

K povinným přílohám návrhu J. Hášová ve své knize uvádí: „*Dlužník musí nejpozději s návrhem dodat prohlášení, kterým se na dobu šesti let zavazuje, že část svých budoucích příjmů ze zaměstnání či obdobného poměru bude odvádět soudem stanovenému opatrovníkovi (Treuhänder).*“⁴⁹

Pokud dlužník některé z těchto předmětných nároků již dříve postoupil na jinou osobu, musí tuto skutečnost uvést ve svém prohlášení. V případě, že je návrh na úplné oddlužení spojen s insolvenčním návrhem, musí obsahovat v souladu s Insolvenčním řádem též další povinné přílohy, které ovšem primárně tvoří přílohu každého návrhu na zahájení insolvenčního řízení, a proto se jimi v rámci práce nebudu dále zabývat.

Vzhledem k tomu, že institut žádosti o úplné oddlužení a jeho podání je založen na stejných principech jako návrh na povolení oddlužení a rozdíly mezi nimi jsou minimální, nebudu provádět jejich podrobnější srovnání.

---

⁴⁷ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 946 - 947. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁴⁸ SKŘIVÁNKOVÁ, Kateřina. Krátký exkurz do německého insolvenčního práva – část III. *Konkursní noviny*. 2010, č. 24 – 25, s. 2.

⁴⁹ HÁSOVÁ, Jiřina, et al. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 270. ISBN 978-80-7400-411-7.

3.2. Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

Jestliže insolvenční soud návrh na povolení oddlužení neodmítne z důvodů rozebraných v podkapitole 3.1.3. této práce nebo nedojde k jeho zpětvzetí dle podkapitoly 3.1.4. této práce, bude o tomto návrhu rozhodovat meritorně. Při rozhodování ve věci soud oddlužení buď povolí anebo návrh na oddlužení zamítne. Důvody zamítnutí návrhu na povolení oddlužení jsou v zákoně vyjmenovány taxativně, přičemž první dva z nich jsou obsaženy v ustanovení § 395 odst. 1 Insolvenčního zákona. Jedná se o nepoctivý záměr dlužníka sledovaný návrhem a skutečnost, že poskytnuté plnění věřitelům by nedosáhlo nutné 30 % míry za předpokladu, že se dlužník s věřiteli nedomluvil na plnění nižším.

Nepoctivý záměr dlužníka je pojem velmi široký a abstraktní a jeho posouzení proto vždy bude záležet na konkrétním rozhodujícím insolvenčním soudu. Požadavek poctivého záměru dlužníka vyplývající ze zákona byl stanoven s ohledem na pojetí oddlužení jako způsobu řešení úpadku pro dlužníka výhodnějšího a příznivějšího než jeho řešení konkursem. Oddlužení by v souladu s tím nemělo být povoleno takovému dlužníku, jenž jím sleduje nepoctivý záměr a chce tento institut zneužít ve svůj prospěch. Může sem spadat celá řada situací, přičemž některé příklady uvádí přímo insolvenční zákon a jiné byly dovozeny judikaturou českých soudů.⁵⁰

Dva zákonem stanovené případy nepoctivého záměru dlužníka určuje Insolvenční zákon v ustanovení § 395 odst. 4, kdy první se týká dřívějšího insolvenčního řízení a druhý trestně právní odpovědnosti dlužníka a dalších zde stanovených osob, přičemž oba případy jsou posuzovány v časovém horizontu posledních pěti let. Jedná se o velmi široce definované případy, které se vztahují i na další osoby mimo dlužníka samotného a souvisí s jejich úpadkovou a trestní minulostí. Pokud návrh na povolení oddlužení podává osoba, jež nesplňuje trestněprávní podmínku, neznamená to, že její návrh bude automaticky zamítnut. Soud může též přihlédnout ke skutečnosti, že tato osoba svého činu lituje, dále k jejímu chování a snaze projevené v běžícím

---

⁵⁰ ZELENKA, Jaroslav, et al *Insolvenční zákon: zákon č.. 182/2006 Sb., ve znění zákona č.. 312/2006 Sb., č.. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb. poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 605. ISBN 978-80-7201-707-2.

insolvenčním řízení. Lze uzavřít, že je opět na posouzení insolvenčního soudu, zda takové osobě oddlužení povolí či ne.⁵¹

O judikatorně dovozený nepoctivý záměr dlužníka se jedná například za situace, kdy dlužník jen několik měsíců před podáním návrhu na povolení oddlužení daroval nebo převedl veškerý svůj majetek osobě blízké, čímž znemožnil věřitelům rozhodovat o způsobu jeho oddlužení.⁵²

S ohledem na vývoj soudního výkladu týkajícího se posuzování poctivého záměru dlužníka k tomuto příkladu musíme doplnit nový požadavek definovaný Nejvyšším soudem České republiky v rozhodnutí ze dne 28. 3. 2012.⁵³ Tím je podmínka, že dlužník se nepokusil před zahájením anebo v průběhu insolvenčního řízení tento čin napravit. K této tématice R. Krhut ve svém článku dodává: *„Lze tedy zobecnit a shrnout, že test poctivosti záměru dlužníka žádajícího o oddlužení se nevztahuje na příčiny úpadku dlužníka – které mohou být a ve skutečnosti obvykle jsou subjektivně přičitatelné dlužníkovi a spočívají v jeho nedbalém hospodaření –, ale spíše na kratší období před podáním insolvenčního návrhu a zahrnuje zejména posouzení toho, zda dlužník způsob svého hospodaření změnil, zda od chování, které jej do úpadku přivedlo, upustil a zda majetkovou újmu způsobenou věřitelům v mezích možnosti napravil. K této nápravě může dojít i v průběhu insolvenčního řízení.“*⁵⁴

Druhým zákonem definovaným důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je předpokládané nedosažení minimálně 30 % (případně jiné s věřiteli dojednané) hranice plnění pro nezajištěné věřitele. Při výpočtu výše plnění, které by bylo věřitelům poskytnuto, kdyby bylo oddlužení povoleno, se přihlíží kromě výše jistiny též k příslušenství. Výše procentního uspokojení se vypočítává pouze u věřitelů nezajištěných, přičemž zajištění věřitelé by měli být uspokojeni z předmětu zajištění. Vzhledem k tomu, že soud posuzuje splnění této hranice uspokojení pohledávek věřitelů

---

⁵¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 2. 2009, č. j. 1 VSPH 53/2009-A-16, sp. zn. KSUL 46 INS 124/2009.

⁵² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 10. 2010, č. j. 3 VSOL 396/2009-B-37, sp. zn. KSOS 38 INS 4063/2009.

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2012, č. j. 29 NSČR 32/2011-B-37, sp. zn. KSOS 31 INS 12026/2010.

⁵⁴ KRHUT, Rostislav. Poctivý záměr v oddlužení. *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 43.

ještě před tím, než má k dispozici údaje z případných přihlášek pohledávek všech věřitelů, jedná se o prostý odhad výše tohoto plnění.⁵⁵

Dalšími dvěma zákonnými důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení jsou v souladu s § 395 odst. 2 Insolvenčního zákona jednak opětovné podání návrhu, ačkoliv o návrhu této osoby již bylo jednou rozhodováno, a dále skutečnost, že dosavadní chování dlužníka ukazuje na jeho lehkomyšlný nebo nedbalý přístup při plnění jeho povinností. Posouzení lehkomyšlného nebo nedbalého přístupu dlužníka opět nebude nikterak jednoduché a vždy bude záležet na uvážení soudu, jaké jednání bude za takové považovat. Soud by měl usuzovat především z chování dlužníka a z jeho podání adresovaných soudu. Vrchní soud v Praze tak například ve svém usnesení dovedl, že časté změny tvrzení dlužníka týkající se počtu a označení jeho věřitelů a určení jeho příjmů mohou být považovány za projev lehkomyšlného a nedbalého přístupu dlužníka.⁵⁶

Důsledkem existence tohoto ustanovení by měla být určitá procesní aktivita dlužníků a sama reálná možnost zamítnutí jejich návrhu by je měla motivovat k co nejvyšší spolupráci s insolvenčním soudem. Stejně jako při odmítnutí a zpětvzetí návrhu se i při jeho zamítnutí budou aplikovat pravidla obsažená v ustanovení § 396 Insolvenčního zákona týkající se současného rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem a jeho odpovědnosti za škodu a újmu způsobenou podáním návrhu, jenž byl zamítnut.⁵⁷

3.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení

O povolení oddlužení insolvenční soud dle § 397 Insolvenčního zákona rozhodne, pokud nedošlo ke zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení, k jeho odmítnutí ani zamítnutí. Zákonodárce k vymezení případů, kdy bude oddlužení povoleno, využil tzv. vylučovací metody, přičemž ani samotné podmínky povolení oddlužení nejsou v zákoně výslovně definovány, ale musíme je následně dovodit výkladem a *contrario*

---

⁵⁵ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 952. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁵⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č. j. 2 VSPH 174/2009-A-54, sp. zn. MSPH 96 INS 195/2008.

⁵⁷ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 953. ISBN 978-80-7400-320-2.

z ustanovení § 395 Insolvenčního zákona. Rozhodování soudu o povolení oddlužení je zcela nezávislé na vůli věřitelů, kteří poté případně rozhodují až o způsobu provedení oddlužení.

V souladu s ustanovením § 148 odst. 3 Insolvenčního zákona musí soud za předpokladu, že se jedná o dlužnický insolvenční návrh, současně s rozhodnutím o úpadku též rozhodnout i o způsobu řešení úpadku, tedy o povolení oddlužení, jsou-li naplněny všechny jeho zákonné podmínky. Pokud insolvenční návrh podají věřitelé, musí soud o povolení oddlužení rozhodnout nejpozději do třiceti dnů od rozhodnutí o úpadku. V tomto případě bude soud dle ustanovení § 149 odst. 2 Insolvenčního zákona rozhodovat samostatným rozhodnutím.⁵⁸

Kuklová s Erbsovou problematiku rozhodnutí o schválení oddlužení shrnují takto: „*Před vlastní realizací procesu oddlužení musí však dojít ještě ke schválení oddlužení. Rozhodnutí o povolení oddlužení je ve vztahu k rozhodnutí o schválení oddlužení jakýmsi procesním mezistupněm. Snad i proto platí, že rozhodnutí o povolení oddlužení nelze napadnout odvoláním. Opravný prostředek zákon přiznává právě až v případě schválení oddlužení.*“⁵⁹

3.4. Formy oddlužení

Insolvenční zákon v § 398 předjímá dva způsoby provedení oddlužení. Jedná se jednak o oddlužení jednorázovým zpeněžením majetkové podstaty a jednak o oddlužení plněním splátkového kalendáře. O formě oddlužení rozhodují věřitelé, přičemž dlužník jím preferovaný způsob oddlužení uvádí již ve vlastním návrhu na povolení oddlužení. Jak bylo již uvedeno, zajištění věřitelé o této otázce vůbec nehlasují, a to dokonce ani v případě, kdy zajištění nedosahuje výše jím zajištěné pohledávky, a to ani v rozsahu části této pohledávky, jež je v důsledku toho nezajištěná. Pro účely rozhodování o formě oddlužení dlužníka se svolává schůze věřitelů, ale v zákonem definovaných případech mohou věřitelé hlasovat i mimo ni. V souladu s ustanovením § 402 Insolvenčního

---

⁵⁸ KOZÁK, Jan, et al. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 572 - 573. ISBN 978-807-3573-751.

⁵⁹ KUKLOVÁ, Radmila; ERBSOVÁ, Hana in KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 959. ISBN 978-80-7400-320-2.

zákona věřitelé rozhodují prostou většinou hlasů a své rozhodnutí již později nejsou oprávněni nijak měnit. V případě, že při hlasování žádný ze způsobů oddlužení nedosáhne prosté většiny hlasů, o formě oddlužení v souladu s ustanovením § 402 odst. 5 Insolvenčního zákona rozhoduje soud.⁶⁰

Přestože zákon taxativně určuje pouze dva možné způsoby oddlužení, judikaturou byla odvozena přípustnost dalšího způsobu provedení oddlužení, který ovšem nemůže být považován za samostatnou formou oddlužení, nýbrž je pouze kombinací obou forem výše uvedených. Krajský soud v Brně ve svém usnesení uvádí: „I když zákon předpokládá, že oddlužení bude probíhat zásadně jednou ze dvou dlužníkem nabízených forem, nepřekáží účelu, který je touto úpravou sledován, aby v situaci, kdy s tím dlužník výslovně souhlasí a sám takový způsob řešení svého úpadku nabízí, byly v mezích rozhodnutí o způsobu oddlužení kombinovány obě formy oddlužení. Je tedy plně možné, aby tam, kde ta z forem oddlužení, kterou dlužník nabízí jako základní (typově oddlužení plněním splátkového kalendáře), bez dalšího neumožňuje splnění požadavku kladeného na minimální zákonnou (nebo s věřiteli smlouvenou) míru uspokojení dlužnickových věřitelů, dlužník nabídl věřitelům, že je uspokojí i z té části svého majetku, jež by při schválení oddlužení jen jednou z přejímaných forem oddlužení jinak zůstala v jeho dispozici.“⁶¹

Dle mého názoru je správné, že rozhodnutí českých soudů dochází k výkladu možných forem oddlužení ve prospěch dlužníka za zohlednění smyslu a účelu Insolvenčního zákona. Pokud dlužník navrhuje, že se oddluží za současného využití jak svého majetku, tak i svých budoucích příjmů, projevuje sám vůli podrobit se ještě přísnějším pravidlům oddlužení, než stanoví zákon. Domnívám se, že je jediné žádoucí, aby soud měl v takovém případě možnost mu oddlužení povolit.

3.4.1. Zpeněžení majetkové podstaty

Prvním ze zákonem předvídaných způsobů oddlužení je zpeněžení majetkové podstaty, jehož provedení se řídí obdobně ustanoveními o zpeněžení majetkové podstaty

---

⁶⁰ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 962. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁶¹ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, č. j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48.

při konkursu. Sepisování majetkové podstaty i vlastní zpeněžení provádí insolvenční správce. Při zpeněžení majetkové podstaty dochází k úplatnému postoupení dlužnických pohledávek a k přeměně dlužnickova majetku na peníze formou veřejné dražby podle zvláštního právního předpisu⁶², prodejem věcí podle ustanovení Občanského soudního řádu nebo prodejem mimo dražbu, vše dle ustanovení § 286 a násl. Insolvenčního zákona. Hlavní rozdíl mezi zpeněžením majetkové podstaty v konkursu a při oddlužení je v rozsahu majetkové podstaty. V případě oddlužení do majetkové podstaty v souladu s ustanovením § 398 odst. 2 Insolvenčního zákona spadá pouze majetek, který dlužník nabyt do okamžiku povolení oddlužení. Při oddlužení se tedy bude jednat o jednorázové zpeněžení, při kterém jsou využita všechna dlužnickova aktiva k okamžiku povolení oddlužení.

Pro dlužníka tak sice tato forma oddlužení znamená ztrátu veškerého doposud nabytého majetku, ale na druhou stranu pro něj nepředstavuje žádné majetkové omezení do budoucna. Veškeré dlužnickovy budoucí příjmy i majetek nabytý po povolení oddlužení jsou mu ponechány.⁶³ Tato forma oddlužení je dle mého názoru vhodná především pro oddlužení právnických osob, jež vzhledem k absenci pravidelných příjmů mohou být jen s obtížemi oddluženy plněním splátkového kalendáře.

3.4.2. Plnění splátkového kalendáře

Plnění splátkového kalendáře je druhou z možných forem oddlužení. Oproti oddlužení zpeněžením majetkové podstaty v tomto případě nejsou postižena doposud dlužníkem nabytá aktiva, ale pouze jeho budoucí příjmy. Oddlužení plněním splátkového kalendáře v souladu s ustanovením § 398 odst. 3 Insolvenčního zákona znamená, že dlužník bude po dobu následujících pěti let pravidelně svým nezajištěným věřitelům splácet zákonem stanovenou měsíční částku. Výši této splátky zákon nevyčísľuje přesně, ale stanoví ji odkazem na § 279 odst. 2 Občanského soudního řádu, respektive v § 398 odst. 3 Insolvenční zákon přímo stanoví, že se jedná o částku ve stejném rozsahu, v jakém by z dlužnickova příjmu mohly být při exekuci uspokojeny

---

⁶² Česko. Zákon č. 26 ze dne 18. ledna 2000, o veřejných dražbách, § 36 a násl. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 10, s. 306 – 324. ISSN 1211-1244.

⁶³ KOZÁK, Jan, et al. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 574. ISBN 978-807-3573-751.

přednostní pohledávky. Z toho vyplývá, že se jedná o částku, jejíž výše a výpočet jsou přesně zákonem určeny a není tedy v dispozici dlužníka tuto částku jakkoliv měnit či ji upravovat. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je Insolvenčním zákonem v § 398 odst. 4 upravená možnost dlužníka ve svém návrhu na povolení oddlužení navrhnout splácení částky nižší. V tomto případě ale Insolvenční zákon modifikuje jednu ze základních podmínek pro povolení oddlužení a stanoví, že hodnota plnění poté musí dosahovat minimálně 50% všech pohledávek nezajištěných věřitelů. Dlužník tento návrh musí náležitě odůvodnit, přičemž soud navrhovanou výší splátek není vázán a může tedy určit výši splátek odlišně. Při rozhodování bude soud též přihlížet ke stanovisku nezajištěných věřitelů.⁶⁴

Vrchní soud v Olomouci ve svém usnesení potvrdil a pro dlužníky vyjasnil způsob výpočtu měsíčně splácené částky, když vyloučil jakékoliv odchýlení se od zákonem stanoveného způsobu výpočtu splátek a určil, že: *„Je pevně dán způsob výpočtu základní částky, založený na normativních (paušalizovaných) nákladech, a zohlednění konkrétních nákladů příslušné osoby (jmenovitě skutečných nákladů na bydlení) je vyloučeno.“*⁶⁵

Jednotlivé dlužníkovy měsíční splátky jsou následně rozdělovány mezi věřitele v poměru odpovídajícím výši jejich pohledávek. Ze splátek budou uspokojovány pouze pohledávky nezajištěných věřitelů, kdy k uspokojení zajištěných věřitelů dojde dle ustanovení 398 odst. 3 Insolvenčního zákona zpeněžením předmětu zajištění s postupem obdobným jako u konkursu. Přestože původně měl výpočet a rozdělování měsíčních úhrad jednotlivým věřitelům provádět sám dlužník, s ohledem na složitost výpočtu a provedení byla tato věc později zařazena mezi povinnost insolvenčního správce a plátce dlužníkovy mzdy.⁶⁶

Důležité je dále říci, že Insolvenčním zákonem určená doba splácení pěti let nemůže být nijak zkrácena. Není rozhodující, kolika procentního uspokojení svých pohledávek dosáhnou nezajištění věřitelé. Případné překročení hranice povinných 30 % či 50 % nemá vliv na délku plnění splátkového kalendáře. V praxi tak výše uspokojení

---

⁶⁴ KOTOUČOVÁ, Jiřina. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 964 s. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 8. 2008, č. j. 1 VSOL 64/2008-A-20, sp. zn. KSBR 39 INS 703/2008.

⁶⁶ Novela Insolvenčního zákona provedená zákonem č. 217/2009 Sb. s účinností od 20. 7. 2009.

pohledávek nezajištěných věřitelů může během pěti let dosáhnout mnohem více procent, než zákonem stanoveného minima. Situace je jiná v případě, kdy se dlužníkovi například díky svým nadprůměrným příjmům ještě před koncem tohoto pětiletého období podaří plně uspokojit všechny pohledávky nezajištěných věřitelů. V takovém případě samozřejmě oddlužení nemusí trvat celých pět let, ale skončí dříve. Soud za těchto podmínek rozhodne o splnění oddlužení v okamžiku, kdy hodnota dlužnickových splátek dosáhne výše 100 % všech pohledávek nezajištěných věřitelů. Vzhledem k tomu, že všechny dlužnickovy závazky, jež byly předmětem oddlužení, jsou tímto již uhrazeny, soud nevydává rozhodnutí o osvobození od placení zbylých pohledávek.⁶⁷

Domnívám se, že tato forma oddlužení je určena především pro dlužníky spotřebitele, již nevládní téměř žádný majetek a jejichž finanční situace by bez existence institutu oddlužení byla neřešitelná. Oddlužení formou splátkového kalendáře pro ně představuje šanci, jak svou tíživou životní situaci vyřešit za pomoci svých budoucích příjmů, přestože v dané době žádné prostředky k úhradě dluhů nemají. I když v důsledku tohoto způsobu oddlužení často dojde ke snížení jejich životní úrovně, mají dlužníci vidinu, že za pět let budou jejich finanční problémy vyřešeny a oni budou moci začít znova. Chtěla bych také zdůraznit další výhodu oddlužení formou splátkového kalendáře, jíž je skutečnost, že dlužníci mohou své dluhy splácet, aniž by na ně působili věřitelé, jejichž způsoby vymáhání pohledávek v praxi často hraničí s vydíráním. Zcela tak odpadne vliv věřitelů na dlužníka, kteří jsou uspokojováni všichni stejnou měrou, a dlužník se tak může soustředit na svou práci a na postupné splácení svých dluhů.

3.4.3. Způsob provedení úplného oddlužení dle německé právní úpravy

Při srovnání německé a české právní úpravy oddlužení je možné spatřit jednu z hlavních rozdílností ve způsobu provedení úplného oddlužení. Insolvenční řád stanoví obligatorní způsob provedení úplného oddlužení, dle kterého dlužník na dobu šesti let převede své nároky na výplatu mzdy nebo výdělků v zabavení schopném rozsahu na soudem stanoveného opatrovníka. Obdobně musí dlužník naložit i s majetkem, jenž

---

⁶⁷ KOZÁK, Jan, et al. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 609. ISBN 978-807-3573-751.

zdedil a tvoří tak jeho mimořádný příjem. Opatrovník jednou ročně finanční prostředky postoupené mu dlužníkem přerozdělí mezi oprávněné věřitele.⁶⁸

V průběhu insolvenčního řízení tak dojde ke zpeněžení majetkové podstaty dlužníka a následně v průběhu procesu úplného oddlužení k postižení dlužníkovy mzdy. Z pohledu české právní úpravy se způsob provedení úplného oddlužení může jevit jako obligatorní kombinace v českém právu dvou známých forem oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře s tím, že doba, ve které jsou postihovány příjmy dlužníka, je ve Spolkové republice Německo ještě o rok delší než v České republice.

Rozsah povinností, které musí dlužník během oddlužování dodržovat při německém úplném oddlužení je relativně shodný s rozsahem povinností dlužníků v průběhu českého oddlužení. Povinnosti dlužníků během oddlužení nalezneme v ustanovení § 295 Insolvenčního řádu a jejich český ekvivalent (během plnění splátkového kalendáře) v ustanovení § 412 Insolvenčního zákona. Oba tyto zákony upravují téměř identicky povinnost dlužníka udržet si, případně opětovně získat přiměřené zaměstnání, povinnost informovat insolvenční soud o změnách svého bydliště nebo zaměstnání a povinnost dlužníka žádným způsobem nezvýhodňovat některého z věřitelů. Přestože oba zákony upravují povinnost dlužníků týkající se jimi zděděného majetku, nejsou tyto právní úpravy koncipovány zcela totožně. V případě českého oddlužení musí dlužník použít celé takto nabyté dědictví, resp. finanční prostředky získané jeho zpeněžením, zatímco při úplném oddlužení má dlužník povinnost převést na opatrovníka pouze jednu polovinu zděděného majetku. Mimo to samozřejmě s ohledem na nemožnost existence absolutní shody právních úprav oba zákony obsahují právní zakotvení speciálních povinností, které druhá právní úprava neobsahuje. Jak v úplném oddlužení, tak v oddlužení podle českého práva je porušení stanovených povinností důvodem, pro nějž může být dlužníkovi odepřena možnost zprostit se od placení zbytku jeho závazků.⁶⁹

---

⁶⁸ BECK, Siegfried; DEPRÉ, Peter. *Praxis der Insolvenz: Ein Handbuch FRF die Beteiligten und ihre Berater*. Vyd. 1. München: Verlag Franz Vahlen GmbH. 2003. s. 1478. ISBN 3 8006 26004.

⁶⁹ HÁSOVÁ, Jiřina, et al. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 271. ISBN 978-80-7400-411-7.

Ani komplexní srovnání forem oddlužení dle německého a českého práva není zcela možné. Porovnat je však možné důsledky, které bude mít provedené oddlužení na dlužníka v jednotlivých zemích. Přestože se na první pohled zdá, že německá úprava je pro dlužníka méně výhodná a bude mít na jeho životní úroveň horší sociální dopad, ne vždy tomu tak musí nutně být. Při úplném oddlužení de facto dochází jak ke zpeněžení dlužníkovy současného majetku, tak k postižení jeho budoucích příjmů, a to ještě na delší období než při českém oddlužení. V této souvislosti je ovšem nutné si uvědomit, že německý Insolvenční řád neobsahuje podmínku minimální míry uspokojení věřitelů. Úplné oddlužení je tak přístupné pro mnohem širší okruh osob, které by v případě aplikace českého právního řádu musely svůj úpadek řešit méně příznivou formou konkursu. Dlužník tak při úplném oddlužení přijde jak o svůj majetek, tak o své příjmy, ale následně jej čeká za předpokladu plnění zákonných povinností odměna ve formě osvobození od placení zbylých závazků. V důsledku toho má takový dlužník mnohem výhodnější postavení než obdobný český dlužník, jehož úpadek by pro nedostatečnou výši uspokojení věřitelů musel být řešen konkursem. Na závěr je potřeba ještě poznamenat, že v souladu s výše uvedeným judikátem⁷⁰ je možná kombinace obou forem českého oddlužení. Sociální situace takového dlužníka je tak plně srovnatelná s poměry dlužníka oddlužovaného dle německého právního řádu, avšak podmínka min. 30 % uspokojení věřitelů trvá při českém oddlužení i nadále.

3.5. Schválení oddlužení a jeho účinky

Po vydání rozhodnutí o povolení oddlužení a po projednání způsobu oddlužení dle ustanovení § 399 až 403 Insolvenčního zákona musí insolvenční soud vydat ještě jedno rozhodnutí, než bude možné přistoupit k samotné realizaci oddlužení. Jedná se o rozhodnutí o schválení oddlužení, které jednak potvrzuje určený způsob oddlužení a také slouží k opětovné kontrole, zda jsou podmínky povolení oddlužení stále splněny. Jak uvádí Erbsová s Kuklovou v komentáři k ustanovení § 404 Insolvenčního zákona: „*Samotné povolení oddlužení ani ve spojení s rozhodnutím o způsobu oddlužení ještě není závazným určením toho, že k realizaci oddlužení skutečně bude přistoupeno.*“

---

⁷⁰ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, č. j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48.

Realizace a s tím spojené vlastní účinky oddlužení mohou nastat v zásadě až po potvrzení tohoto způsobu řešení úpadku formou schválení oddlužení.“⁷¹

3.5.1. Rozhodnutí o schválení oddlužení

Proces, náležitosti a lhůta pro vydání rozhodnutí o schválení oddlužení jsou zakotveny v ustanoveních § 404 až 406 Insolvenčního zákona. Jak již bylo uvedeno, institut schválení oddlužení slouží především ke kontrole trvání podmínek pro povolení oddlužení. Od této skutečnosti se též odvíjí důvody, pro které insolvenční soud oddlužení neschválí. Ustanovení § 405 odst. 1 Insolvenčního zákona upravuje důvod pro neschválení oddlužení, jímž je skutečnost, že v průběhu řízení vyšly najevo okolnosti, které by jinak vedly k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Insolvenční soud tak znovu zkoumá, zda jsou splněny podmínky pro povolení oddlužení vyjmenované v § 395 Insolvenčního zákona, přičemž přihlíží k případným novým skutečnostem, které zjistí buď z průběhu řízení, anebo v souladu s ustanovením § 403 Insolvenčního zákona z upozornění insolvenčního správce, případně z námitek věřitelů. Pokud insolvenční soud oddlužení neschválí, musí v souladu s pravidlem zakotveným v ustanovení § 405 odst. 2 Insolvenčního zákona zároveň rozhodnout, že dlužníkům úpadek bude řešen konkursem.⁷²

Jestliže nenastane žádný z důvodů pro neschválení oddlužení, insolvenční soud jej schválí. Insolvenční zákon v ustanovení § 406 odst. 2 a 3 stanoví přesné náležitosti rozhodnutí o schválení oddlužení, a to jak v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, tak plněním splátkového kalendáře. Jsou jimi především daný způsob provedení oddlužení, hlavní povinnosti dlužníka, případně jiných osob (plátce mzdy) a další informace potřebné k vlastní realizaci oddlužení. V důsledku toho, že rozhodnutí obsahuje zcela konkrétní údaje potřebné k plnění oddlužení, může insolvenční soud v souladu s ustanovením § 407 odst. 3 Insolvenčního zákona kdykoliv po změně

---

⁷¹ KUKLOVÁ, Radmila; ERBSOVÁ, Hana in KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 988. ISBN 978-80-7400-320-2

⁷² ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 617 - 618. ISBN 978-80-7201-707-2

podstatných okolností i bez návrhu změnit rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Rozhodnutí o schválení oddlužení musí soud vydat v zákonné lhůtě, která v případě, že některý z věřitelů podal námitku dle ustanovení § 403 odst. 2, končí neprodleně po skončení jednání o těchto námitkách, a v případě, že žádné námitky podány nebyly, neprodleně po té, co uplynula lhůta k jejich podání. Takto krátké lhůty k vydání rozhodnutí jsou stanoveny k zabezpečení rychlosti řízení a k předcházení zbytečným průtahům.⁷³

3.5.2. Účinky schváleného oddlužení

Právní úpravu účinků schválení oddlužení nalezneme především v ustanovení § 407 až 409 a také v ustanovení § 411 Insolvenčního zákona. Insolvenční zákon je spojuje se dvěma okamžiky, a to jednak se zveřejněním rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku a jednak s právní mocí tohoto rozhodnutí. Tyto účinky lze rozdělit na ty, které platí jak pro oddlužení formou plněním splátkového kalendáře, tak pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, a na ty, které platí pouze pro jeden z uvedených způsobů oddlužení.⁷⁴

Prvním z účinků, který sice není v zákoně přímo uveden, nýbrž vyplývá z ustanovení § 406 Insolvenčního zákona, je závaznost způsobu oddlužení uvedeného v rozhodnutí o schválení oddlužení. Určenou formou oddlužení jsou vázáni všichni věřitelé i dlužník. Dalším právním účinkem, který Insolvenční zákon pojí s právní mocí rozhodnutí o schválení oddlužení a který se vztahuje na obě formy oddlužení, je zrušení omezení dispozičních oprávnění dlužníka, jež vznikly během probíhajícího insolvenčního řízení. Ten navazuje na ustanovení § 229 odst. 3 písm. d) Insolvenčního zákona, dle kterého má dispoziční oprávnění k majetkové podstatě od okamžiku povolení oddlužení dlužník. Mezi tato omezení dispozičních oprávnění patří zejména ta, která byla uložena dlužníkovi v předběžném opatření, a zákonná omezení uvedená v ustanovení § 111 Insolvenčního zákona. I když zákon tato omezení okamžikem právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení ruší, se samotným schválením oddlužení jsou

---

⁷³ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 988 - 993. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁷⁴ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 588 - 589. ISBN 978-807-3573-751.

spojena některá omezení dispozičních oprávnění dlužníka zcela nová, a to zejména ta obsažená v § 412 Insolvenčního zákona.⁷⁵

Ohledně účinků schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty zákon odkazuje na obdobné užití ustanovení o účincích prohlášení konkursu. Rozdílem oproti konkursu při oddlužení ovšem je, že účinky se vztahují pouze na majetek, který do majetkové podstaty spadal v době schválení oddlužení. Dle J. Zelenky je hlavním důsledkem výše uvedeného skutečnost, že dispoziční oprávnění na insolvenčního správce přechází pouze k takto vymezené majetkové podstatě. K majetku, jenž se stane vlastnictvím dlužníka až po schválení oddlužení, má v souladu s ustanovením § 407 odst. 2 Insolvenčního zákona od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení dispoziční oprávnění dlužník. Majetek, jenž dlužník nabude po okamžiku zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení, totiž vůbec není předmětem oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty.⁷⁶

V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře účinky na dispoziční oprávnění dlužníka musím v souladu s úpravou obsaženou v § 409 Insolvenčního zákona rozdělit podle majetku, na který se vztahuje. Dlužník schválením oddlužení získává dispoziční oprávnění k jeho budoucím příjmům. S ohledem na skutečnost, že plátce mzdy provádí zákonné srážky ještě předtím, než dlužníkovi vyplatí jeho mzdu nebo plat, resp. jeho zbylou část, nevzniká zde obava, že by dlužník s částí mzdy nebo platu určenou k plnění splátkového kalendáře nakládal v rozporu se zákonem. Proto není důvod dlužníkovi ve výkonu tohoto oprávnění bránit. Na druhou stranu je možné, že dlužník v průběhu realizační fáze oddlužení získá mimořádný příjem nad rámec pravidelné mzdy nebo platu. Pro tento případ je v ustanovení § 412 odst. 1 písm. b) Insolvenčního zákona zakotvena povinnost dlužníka takové neočekávané příjmy, zpeněžené hodnoty získané darem nebo dědictvím zaplatit jako mimořádnou splátku bez ohledu na běžné splátky dle kalendáře. Tato povinnost ovšem nic nemění na skutečnosti, že dle zákona má dlužník i k těmto neočekávaným příjmům dispoziční

---

⁷⁵ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1007 - 1009. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁷⁶ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 624. ISBN 978-80-7201-707-2

oprávnění. Majetek spadající do majetkové podstaty v době schválení oddlužení s výjimkou majetku sloužícího k zajištění se stává předmětem dlužníkovy dispozičního oprávnění okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení. Tento účinek se samozřejmě vztahuje též na majetek později nabytý. K majetku, jenž slouží k zajištění, dlužník dispoziční oprávnění nezískává, nýbrž tento majetek po schválení oddlužení insolvenční správce zpeněží a výtěžek vydá příslušnému zajištěnému věřiteli. Poslední účinek ve vztahu k oddlužení za pomoci splátkového kalendáře se vztahuje na kolizi exekučního a insolvenčního řízení. Dle ustanovení § 411 odst. 1 Insolvenčního zákona povinnost dlužníka plnit splátkový kalendář trvá i po dobu trvání schválení oddlužení, i když by byla nařízena exekuce na majetek, který se nachází ve vlastnictví dlužníka a ke kterému má v souladu s výše uvedeným dlužník též dispoziční oprávnění.⁷⁷

3.6. Rozhodnutí soudu při úplném oddlužení dle německé právní úpravy

Insolvenční řád obsahuje mnoho případů, ve kterých může být proces úplného oddlužení předčasně ukončen, přičemž pokud se tak stane, jedná se o sankci dlužníka, který se nechoval v souladu s podmínkami uvedenými v zákoně. Dle § 290 a § 297 Insolvenčního řádu soud na návrh věřitele účastnického se řízení dlužníkův návrh zamítne, pokud nastane jedna ze zde vyjmenovaných situací. Jedná se například o pravomocné odsouzení dlužníka za trestné činy související s insolvenčním řízením, porušení některé z dlužníkových ohlašovacích povinností nebo povinnosti spolupráce s insolvenčním soudem stanovené v Insolvenčním řádu. Existenci těchto skutečností soudu prokazuje věřitel, který podal návrh na zamítnutí dlužníkovy úplného oddlužení. Další případ, kdy může dojít k zamítnutí dlužníkovy návrhu na úplné oddlužení, je uveden v § 296 Insolvenčního řádu a nastává již v průběhu realizace úplného oddlužení. Soud opět rozhoduje pouze na návrh věřitele, který musí namítat a následně prokázat, že dlužník v průběhu plnění úplného oddlužení svým úmyslným jednáním porušil některou ze svých zákonných povinností a snížil tím možnost uspokojení věřitele, který se účastní insolvenčního řízení. Pro podání věřitelova návrhu je stanovena lhůta jednoho

---

⁷⁷ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1013 - 1015. ISBN 978-80-7400-320-2.

roku od doby, kdy se o porušení povinností dlužníka dozvěděl. Pokud insolvenční soud nezamítne dlužníkuv návrh na úplné oddlužení, rozhodne po slyšení za účasti věřitelů, opatrovníka a dlužníka o osvobození dlužníka od placení zbytku neuhrazených pohledávek.⁷⁸

Pokud bych měla srovnat důvody pro zamítnutí úplného oddlužení dle německé právní úpravy a oddlužení dle českého Insolvenčního zákona, je potřeba si uvědomit koncepční rozdílnost rozhodování o těchto dvou institutech. V případě německé právní úpravy dlužník insolvenčním řízením prochází nezávisle na výsledném rozhodnutí o jeho osvobození od placení neuhrazených závazků a zamítnutí žádosti o úplné oddlužení tak bude mít vliv pouze na toto osvobození. Takové rozhodnutí se dá svými účinky srovnat s nevydáním usnesení o přiznání osvobození dlužníka dle české právní úpravy.

V případě rozhodování o oddlužení dle Insolvenčního zákona ovšem mohou nastat ještě další dvě situace, které se nedotýkají pouze osvobození dlužníka, ale které vedou k rozhodnutí o řešení úpadku dlužníka formou konkursu. Jedná se o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení a neschválení oddlužení. Tato dvě rozhodnutí nemají v německém Zákoně o insolvenci žádný ekvivalent a ani vůbec neexistuje institut převrácení oddlužení do konkursu.

Pokud bych měla porovnat důvody, které vedou na jedné straně k zamítnutí žádosti o úplné oddlužení a na druhé straně k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, neschválení oddlužení nebo nevydání rozhodnutí o přiznání osvobození dlužníka dle českého práva, dospívám k závěru, že se jedná o důvody v zásadě stejné. Tyto podmínky se dají rozdělit do dvou skupin, a to jednak na situace, kdy dlužník dostatečně neprokázal zájem na svém oddlužení (např. nedostatečná součinnost, neplnění zákonných povinností) a poté případy, kdy se dlužník sám nebo jeho chování nedají považovat za poctivé (např. trestní stíhání v souvislosti s insolvenčním řízením).

---

⁷⁸GRAF-SCHLICKER, Marie Luise; LIVONIUS, Barbara. *Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz nach der InsO*. Vyd. 1. Köln: Verlag Kommunikationsforum GmbH. 1999. s. 103 – 104. ISBN 3-8145-0305-8.

4. Insolvenční řízení po schválení oddlužení

Poté, co dojde ke schválení oddlužení, přichází na řadu fáze jeho vlastní realizace. Všechny formální předpoklady již jsou splněny, a tak může dojít k plnění oddlužení v souladu s jeho schválenou formou. Hlavní aktivita se přesouvá od insolvenčního soudu k insolvenčnímu správci, který buď provádí zpeněžení majetkové podstaty, nebo s ním dlužník spolupracuje při plnění splátkového kalendáře. I v průběhu procesu realizace oddlužení ovšem mohou nastat situace, které zapříčiní zrušení dlužníkovy schváleného oddlužení a jeho převrácení do konkursu. Jestliže žádný z těchto zákonem předvídaných případů nenastane, soud rozhodne o splnění dlužníkovy oddlužení a celé insolvenční řízení tak dojde svého konce.

4.1. Povinnosti dlužníka při plnění oddlužení

Charakteristikou obou způsobů provedení oddlužení jsem se v souladu se systematikou Insolvenčního zákona zabývala v podkapitole 3.5. této práce, přičemž na tomto místě ještě zbývá uvést povinnosti, jež dlužníci mají při vlastním plnění oddlužení. Dle Kuklové s Erbsovou platí, že při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty téměř veškerou činnost obstarává insolvenční správce a dlužníkovy povinnosti jsou proto pouze doplňkového charakteru. S ohledem na tuto skutečnost Insolvenční zákon dlužníkům nestanoví při jejich oddlužování formou zpeněžení majetkové podstaty žádné speciální povinnosti.⁷⁹

Oproti tomu při oddlužení plněním splátkového kalendáře je dlužníkovy role zcela zásadní a vzhledem k tomu Insolvenční zákon přesně stanoví zvláštní povinnosti, jež dlužník musí během plnění splátkového kalendáře dodržovat. Dle ustanovení § 412 odst. 1 Insolvenčního zákona se jedná konkrétně o povinnost:

„a) vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat; nesmí rovněž odmítat splnitelnou možnost si příjem obstarat,

---

⁷⁹ KUKLOVÁ, Radmila; ERBSOVÁ, Hana in KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1031. ISBN 978-80-7400-320-2.

- b) hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře,*
- c) bez zbytečného odkladu oznámit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru každou změnu svého bydliště nebo sídla a zaměstnání,*
- d) vždy k 15. lednu a k 15. červenci kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců,*
- e) nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení,*
- f) neposkytovat nikomu z věřitelů žádné zvláštní výhody,*
- g) nepřijímat na sebe nové závazky, které by nemohl v době jejich splatnosti splnit.“*

Tyto povinnosti musí dlužník dodržovat od účinnosti usnesení o schválení oddlužení až do splnění oddlužení tak, aby se věřitelům dostalo co nejvyššího uspokojení. Povinnost výše uvedená pod písmenem a) je logickou podmínkou toho, aby dlužník mohl hradit měsíční splátky dle splátkového kalendáře. Vzhledem k nepřípustnosti oddlužení pro osoby podnikající není ani při plnění oddlužení možné, aby si dlužník obstarával své příjmy formou podnikání. K povinnosti dlužníka označené písmenem b) je nutné doplnit, že formu zpeněžení takového mimořádného příjmu vybírá dlužník sám dle své vůle, není jakkoliv vázán svolením nebo obdobným úkonem insolvenčního správce. Nad rámec této povinnosti Insolvenční zákon v ustanovení § 412 odst. 3 stanoví pravidlo, že k platnosti právního úkonu učiněného dlužníkem, v důsledku kterého by došlo k odmítnutí daru nebo dědictví, je potřeba souhlasu insolvenčního správce. Souhlas nemusí být dán předem, plně dostačující je i souhlas poskytnutý po uskutečnění právního úkonu.⁸⁰

4.2. Zrušení schváleného oddlužení

Oddlužení může být i v průběhu své realizační fáze, která nastává po jeho schválení, přetransformováno na alternativní a pro dlužníka méně příznivý způsob

---

⁸⁰ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1030 - 1035. ISBN 978-80-7400-320-2.

řešení úpadku, jímž je konkurs. Insolvenční zákon dává v ustanovení § 418 insolvenčnímu soudu možnost, aby již schválené oddlužení zrušil a zároveň rozhodl o řešení dlužníkovy úpadku konkursem. Tento institut v první řadě představuje možnost, jak dlužníka sankcionovat v případě, že neplní své povinnosti a k oddlužení nepřistupuje dostatečně zodpovědně. Dále umožňuje dlužníkovi disponovat s řízením poté, co již není oprávněn vzít svůj návrh na povolení oddlužení zpět. Zrušení schváleného oddlužení je časově ohraničeno z jedné strany vydáním rozhodnutí o schválení oddlužení a ze strany druhé okamžikem, kdy insolvenční soud vezme na vědomí splnění oddlužení. K projednání rozhodnutí o zrušení schváleného oddlužení soud nařizuje jednání, na nějž předvolává dlužníka, insolvenčního správce a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů. Toto jednání musí být nařízeno i v případě návrhu podaného samotným dlužníkem.⁸¹

Pro zrušení schváleného oddlužení musí být naplněna jedna ze čtyř podmínek uvedených v § 418 odst. 1 Insolvenčního zákona. Jedná se konkrétně o neplnění podstatných povinností uložených dlužníkovi v souvislosti s daným způsobem oddlužení a dále o skutečnost, že není v silách dlužníka splnit podstatnou část splátkového kalendáře. Třetím důvodem pro zrušení schváleného oddlužení je skutečnost, že následkem zaviněného jednání vznikl dlužníkovi po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší 30 dnů po splatnosti. Posledním případem je zrušení schváleného oddlužení na dlužníkuv návrh.

Dle Kuklové s Erbsovou podmínka udělení sankce ve formě zrušení schváleného oddlužení při neplnění podstatných okolností vychází z předpokladu, že dlužník má na svém oddlužení zájem, bude se soudem při řešení svého úpadku maximálně spolupracovat a v rámci toho se bude snažit dodržovat veškeré své zákonné povinnosti. Rozsah povinností, jež musí dlužník dodržovat, se diametrálně liší podle schválené formy oddlužení. Vzhledem k tomu, že zpeněžování majetkové podstaty provádí insolvenční správce, dlužníkovy povinnosti jsou při něm pouze povahy doplňkové a

---

⁸¹ KOZÁK, Jan, et al. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 604. ISBN 978-807-3573-751.

pomocné. V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře je okruh dlužníkových povinností značně širší.⁸²

U nemožnosti splnění podstatné části splátkového kalendáře platí, že pokud z průběhu oddlužení vyplývá, že nebude naplněn jeden z jeho hlavních cílů, a to uspokojení věřitelů alespoň v minimální stanovené výši, není důvod, aby v řešení dlužníkovra úpadku oddlužením bylo pokračováno.⁸³

Další důvod pro zrušení schváleného oddlužení týkající se vzniku peněžitého závazku dlužníka, jehož není schopen plnit, vyplývá ze skutečnosti, že oddlužení představuje pro dlužníka druhou šanci, jak může začít zcela znova a bez dluhů. V případě, že si dlužník této možnosti neváží a svým zaviněným jednáním se opětovně zadluží již v průběhu vlastního procesu oddlužování, není zde důvod, aby soud v oddlužování dlužníka dále pokračoval. Ustanovení § 418 odst. 2 Insolvenčního zákona obsahuje nevyvratitelnou právní domněnku, dle které se presumuje zavinění dlužníka, pokud byla k vymožení předmětného závazku, který je více jak 30 dní po splatnosti, nařízena exekuce.

Vzhledem k tomu, že v této fázi oddlužení již není možné, aby dlužník vzal svůj návrh na povolení oddlužení zpět a disponoval tak s řízením, pokud dále nechce, aby jeho úpadek byl řešen oddlužením, musí podat návrh na zrušení schváleného oddlužení.

Nad rámec Insolvenčním zákonem v § 418 odst. 1 vymezených důvodů pro zrušení schváleného oddlužení Vrchní soud v Praze dovedil ještě další případ, když ve svém usnesení stanovil, že: *„Ustanovení § 418 IZ výslovně neupravuje, majíc ji zjevně za samozřejmou, skutkovou podstatu zrušení schváleného oddlužení, jehož bylo dosaženo v důsledku nepoctivého záměru dlužníka... Jestliže kvalifikovaná skutková podstata nepoctivého záměru je právním důvodem pro odejmutí osvobození dlužníka ještě po třech letech od právní moci rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek, pak by bylo v rozporu se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení, kdyby*

---

⁸² KUKLOVÁ, Radmila; ERBSOVÁ, Hana in KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1059 - 1060. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁸³ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 624. ISBN 978-80-7201-707-2

*soud měl vyčkávat – po zjištění, že dlužník dosáhl povolení či schválení oddlužení podvodným jednáním – až na splnění celého splátkového kalendáře.*⁸⁴

4.3. Splnění oddlužení

Průběh realizační fáze oddlužením formou zpeněžení majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře je odlišný, přičemž hlavní rozdíl tkví v jeho délce. Zpeněžení majetkové podstaty bude zpravidla probíhat kratší dobu oproti plnění splátkového kalendáře, které by v zásadě mělo trvat po zákonem stanovených pět let. Oddlužení formou plnění splátkového kalendáře realizované v kratší době než pět let přichází v úvahu pouze v případě, kdy dlužník splní veškeré své závazky před uplynutím této doby. Jejich výsledek však v případě, že dojde k uskutečnění všech povinných úkonů, bude stejný, a to splnění oddlužení. Pokud oddlužení není plněno řádně, může insolvenční soud ještě před rozhodnutím o splnění oddlužení schválené oddlužení zrušit.⁸⁵

Jakmile dojde ke splnění oddlužení, vydá insolvenční soud v souladu s ustanovením § 413 Insolvenčního zákona rozhodnutí, jímž vezme na vědomí skutečnost, že došlo k jeho splnění. V tomto rozhodnutí, kterým soud deklaruje splnění oddlužení, rovněž určí odměnu insolvenčního správce a jeho náklady, které mu insolvenční správce předem vyčíslí, a též zproští insolvenčního správce jeho funkce. Vydání tohoto rozhodnutí je posledním krokem učiněným soudem v insolvenčním řízení a právní mocí předmětného rozhodnutí celé insolvenční řízení končí. V důsledku této skutečnosti též přestávají působit účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení uvedené v § 109 Insolvenčního zákona. Odvolání proti tomuto rozhodnutí není přípustné, s výjimkou odvolání proti výroku o výši odměny a nákladů insolvenčního správce. Účinkem rozhodnutí, jímž bere insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení, není zproštění dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, proto soud při rozhodování o splnění oddlužení

---

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 8. 2010, č. j. VSPH 463/2010-B-113, sp. zn. MSPH 93 IS 1923/2008.

⁸⁵ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 630 – 631. ISBN 978-80-7201-707-2

nebere vůbec v úvahu splnění podmínek, které jsou nutné pro osvobození. O osvobození dlužníka rozhoduje soud samostatným usnesením až po skončení insolvenčního řízení.⁸⁶

---

⁸⁶ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1037 - 1039 s. ISBN 978-80-7400-320-2.

5. Osvobození dlužníka od placení neuhrazených pohledávek

Pro mnoho dlužníků je vidina toho, že v budoucnu mohou být zproštěni od placení zbytku svých dluhů, hlavním důvodem, proč chtějí svůj úpadek řešit formou oddlužení. Skutečnost, že při dodržení zákonných podmínek po splnění oddlužení již nebudou muset hradit tu část pohledávek, které dosud nebyly uspokojeny, pro ně představuje velkou výhodu oproti řešení jejich úpadku konkursem. Dle I. Schelleové ale na druhou stranu také platí, že: „*Osvobození od zbytku dluhu dlužníka též motivuje k tomu, aby usiloval o co nejvyšší míru uspokojení věřitelů, čímž je naplňován i účel insolvenčního řízení.*“⁸⁷

Toto osvobození ovšem nenastává automaticky po splnění oddlužení, jak tomu bylo například při vyrovnání dle Zákona o konkursu a vyrovnání nebo po vydání rozhodnutí insolvenčního soudu, kterým bere na vědomí splnění oddlužení. S ohledem na skutečnost, že se dlužník o své osvobození od placení zbytku dluhů musí zasloužit a musí prokázat, že na něm má zájem, děje se tak pouze na jeho návrh. Soud k projednání splnění podmínek zproštění nařizuje jednání, na němž případně vydá zvláštní usnesení, jímž o osvobození dlužníka rozhodne.⁸⁸

5.1. Rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek

O osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů rozhoduje soud v souladu s ustanovením § 414 Insolvenčního zákona zvláštním usnesením, které je vydáno po slyšení dlužníka až po skončení vlastního insolvenčního řízení. Soud o zproštění dlužníka rozhoduje vždy pouze na návrh samotného dlužníka, přičemž Insolvenční zákon nestanoví žádnou lhůtu, ve které může být tento návrh podán. Z logiky věci lze dovodit, že návrh je možné podat až po vlastním splnění oddlužení, jakožto po splnění základní podmínky pro osvobození dlužníka, přičemž nemusí již nutně být vydáno rozhodnutí, jímž soud splnění oddlužení bere na vědomí. Lhůtu pro podání tohoto návrhu Insolvenční zákon nijak neohraničuje, proto lze s ohledem na skutečnost, že

⁸⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Vyd. 1. Praha: Eurounion Praha, s. r. o., 2006. s. 285. ISBN 80-731-7054-X.

⁸⁸ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 599. ISBN 978-807-3573-751.

možnost dlužníka požadovat předmětné osvobození je jeho majetkovým právem, aplikovat pouze obecnou lhůtu promlčecí. Vzhledem k tomu, že podání návrhu na osvobození dlužníka od placení zbytku dluhů je již posledním krokem, který dlužník po celém absolvovaném procesu oddlužení musí učinit ke své bezdlužnosti, dá se předpokládat, že podání návrhu nebude zbytečně odkládat.

Ustanovení § 414 odst. 1 Insolvenčního zákona uvádí: „*Jestliže dlužník splní řádně a včas všechny povinnosti dle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud po slyšení dlužníka usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny.*“ Z jazykového výkladu tohoto ustanovení jasně vyplývá, že hlavní podmínkou pro osvobození dlužníka je skutečnost, že řádně a však splnil všechny své povinnosti. Ovšem především při oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, kde téměř veškeré kroky činí insolvenční správce a dlužník má pouze doplňkové povinnosti, tato podmínka pro osvobození nemůže obstát jako dostatečná. Též s ohledem na ustanovení § 415 Insolvenčního zákona, které upravuje možnost osvobození dlužníka, pokud míra uspokojení věřitelů nedosahuje povinné výše, musí být za hlavní podmínku pro osvobození dlužníka považováno dosažení zákonem stanovené míry uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši minimálně 30 % (případně v jiné výši s věřiteli dohodnuté). Po splnění tohoto nejdůležitějšího předpokladu přichází na řadu posouzení již zmiňované řádnosti a včasnosti plnění všech povinností dlužníka. Dodržování povinností bude soud zkoumat především u dlužníků, již byli oddlužováni formou plnění splátkového kalendáře a kteří mají Insolvenčním zákonem především v § 412 stanovenou celou řadu povinností. Bude na zvážení soudu, aby posoudil, u kterých zákonných povinností již bude nedodržení řádnosti a včasnosti natolik závažné, že soud bude sankcionovat dlužníka jeho neosvobozením od placení zbytku dluhů.⁸⁹

V souladu se zněním § 414 Insolvenčního zákona se dále budu zabývat určením přesného rozsahu pohledávek, na které osvobození dopadá, a to jak zajištěných, tak nezajištěných. Jedná se především o pohledávky, které byly do insolvenčního řízení řádně přihlášeny a v rámci tohoto řízení uspokojovány, a to v rozsahu, ve kterém po

---

⁸⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1040 - 1043. ISBN 978-80-7400-320-2.

splnění oddlužení uhrazeny nebyly. Dále jde o věřitele, k jejichž pohledávkám se z určitého důvodu nepřihlíželo a jimiž jsou zejména pohledávky vadně nebo opožděně přihlášeny. Obdobně sem mohou být zařazeny též pohledávky uvedené v § 170 Insolvenčního zákona, které se v insolvenčním řízení vůbec neuspokojují. Osvobození se týká též věřitelů, kteří své pohledávky nebo jejich neuhrazené části opomněli do insolvenčního řízení přihlásit, ač je přihlásit měli.⁹⁰

Na druhou stranu Insolvenční zákon v ustanovení § 416 určuje též pohledávky, od jejichž placení dlužník nemůže být nikdy osvobozen. Jsou jimi jednak dlužníkům peněžitý trest nebo jiná majetkové sankce, k jejímuž uložení došlo v rámci stíhání za úmyslný trestný čin, a pak také náhrada škody, která vznikla následkem dlužníkovy úmyslného porušení právní povinnosti. Mezi pohledávky, které nebudou spadat pod režim osvobození, musí být též zařazeny pohledávky zajištěných věřitelů, kteří v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře nepožádali o zpeněžení předmětného zajištění.

K vlastnímu institutu osvobození nutno především podotknout, že Insolvenční zákon tuto odměnu dlužníka za řádné a včasné plnění svých povinností v oddlužení koncipuje jako osvobození od placení pohledávek, nikoliv zánik těchto dotčených pohledávek. To s sebou nese několik zásadních důsledků. Z takové pohledávky se stává naturální obligace, která existuje i nadále, ale věřitel se na základě ní nemůže na dlužníkovi domáhat jejího plnění. Takto ji věřitel ani nemůže jednostranně započíst na případnou pohledávku dlužníka za věřitelem. Jestliže jde o pohledávku, která zavazovala i jiné osoby než dlužníka (spoludlužníka, následně ručitele), i přes osvobození dlužníka povinnost takovou pohledávku plnit těmto osobám trvá v nedotčeném rozsahu dál. Tyto osoby se na dlužníkovi díky jeho osvobození nemohou domáhat případného regresu.⁹¹

---

⁹⁰ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1044. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁹¹ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 599. ISBN 978-807-3573-751.

5.2. Osvobození dlužníka při nesplněných podmínkách

Hlavní podmínkou pro osvobození dlužníka od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení, v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, je dosažení minimálně 30 % (případně jiné s věřiteli dohodnuté) míry uspokojení nezajištěných věřitelů. Insolvenční zákon ovšem v § 415 dává dlužníkům šanci dosáhnout osvobození i bez splnění tohoto požadavku.

Na řadu pak ovšem přichází dvě podmínky nové, které dlužník musí splnit současně. Jedná se zaprvé o tu skutečnost, že nesplnění zákonné míry uspokojení věřitelů nastalo za objektivních okolností bez zavinění dlužníka, a zadruhé o předpoklad, že kdyby byl dlužníkův úpadek řešen konkursem namísto oddlužení, nezajištění věřitelé by dosáhli nižšího než v průběhu oddlužení dosaženého uspokojení. Návrh na své osvobození podává soudu sám dlužník a on sám také nese důkazní břemeno splnění obou výše určených předpokladů.

Dokazování existence objektivních okolností, jež zapříčinily nižší uspokojení věřitelů, nebude nijak složité, mohlo být způsobeno zejména nezaviněnou dlouhodobou pracovní neschopností v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře nebo živelnou událostí, jež znehodnotila dlužníkův majetek při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Oproti tomu porovnání míry uspokojení věřitelů v oddlužení a v konkursu pro dlužníka nebude nijak jednoduché. Na obdobném principu je založeno schvalování reorganizačního plánu, přičemž tento tzv. test nejlepšího zájmu provádí sám insolvenční soud na základě znaleckého posudku. V podstatě půjde o ocenění hodnoty majetkové podstaty dlužníka v takovém složení, které by měla v době prohlášení konkursu. Nezbytným důkazem proto pro dlužníka budou znalecké posudky, jež bude nutné soudu předložit.

V případě, že se dlužníkovi podaří dokázat výše uvedené skutečnosti a soud vydá rozhodnutí o osvobození dlužníka, budou jeho účinky a rozsah obdobné jako při osvobození řádném.⁹²

---

⁹² KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1045 - 1048. ISBN 978-80-7400-320-2.

5.3. Odejmutí a zánik přiznaného osvobození

Ani poté, co rozhodnutí o osvobození od placení zbytku neuhrazených pohledávek nabude právní moci, není osvobození dlužníka definitivní. Insolvenční zákon dává soudu v § 417 možnost revidovat toto rozhodnutí, a dokonce zde stanoví případy, kdy toto rozhodnutí zaniká přímo ze zákona. Oddlužení v užším slova smyslu pro dlužníka představuje odměnu, kterou je oceněna jeho snaha řešit svou nepříznivou finanční situaci za pomoci zákonných postupů. V zákoně zakotvená možnost soudu odebrat dlužníkovi jeho osvobození od placení zbytku neuhrazených dluhů tak představuje legální mechanismus, jak nepoctivému dlužníku tuto odměnu zase odejmout. Obě dvě varianty zániku osvobození dlužníka mohou nastat ve lhůtě tří let od právní moci rozhodnutí o jeho osvobození, přičemž po uplynutí této doby se osvobození stává neměnné.⁹³

Insolvenční soud může dlužníkovi jeho osvobození odejmout, pokud nastane jeden ze dvou předvídaných případů. V první řadě se jedná o skutečnost, že dlužník dosáhl schválení oddlužení nebo přiznání osvobození na základě svého podvodného jednání. Podvodné jednání nemusí nutně vyvolat dlužníkovu trestně právní odpovědnost, podstata dlužníkovy jednání nemusí dosahovat zdaleka takové závažnosti. Druhým důvodem, pro nějž může soud rozhodnout o odejmutí dlužníkovy osvobození, je skutečnost, že některému z věřitelů se od dlužníka dostalo zvláštní výhody.⁹⁴

O odejmutí osvobození v obou případech insolvenční soud rozhoduje pouze na návrh, a to na návrh některého z věřitelů dotčených dlužníkovým osvobozením od placení neuhrazených pohledávek. Předmětný návrh tak může podat pouze nezajištěný věřitel, jehož pohledávka nebyla v rámci oddlužení zcela uhrazena. Možnost podání návrhu takovým věřitelem je však omezena tím, že věřitel v návrhu tvrzené skutečnosti neměl šanci u soudu uplatnit v době před rozhodováním o osvobození dlužníka, a to zejména proto, že o těchto skutečnostech nevěděl.⁹⁵

---

⁹³ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1052 - 1053. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁹⁴ WINTEROVÁ, Alena, et al. *Civilní právo procesní – Vysokoškolská učebnice*. Vyd. 6. Praha: Linde Praha, a.s., 2011. s. 628. ISBN 978-80-7201-842-0.

⁹⁵ KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 602 - 603. ISBN 978-807-3573-751.

Osvobození dlužníka též může zaniknout přímo ze zákona. Soud o takovém zániku osvobození nerozhoduje, pouze jej deklaratorně konstatuje ve svém usnesení. Ustanovení § 417 odst. 2 Insolvenčního zákona stanoví, že: „*Přiznané osvobození zaniká, byl-li dlužník do 3 let od právní moci rozhodnutí o něm pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení oddlužení anebo přiznání osvobození, případně kterým jinak poškodil věřitele.*“ Zánik osvobození je sankcí za dlužníkovu trestněprávní chování nikoli nedbalostní povahy v souvislosti s oddlužením, které mělo zásadní vliv na průběh insolvenčního řízení. Kdy dlužníkův úmyslný trestný čin dosáhne intenzity podstatného ovlivnění insolvenčního řízení je na posouzení soudu.⁹⁶

Dle J. Kozáka platí, že zrušením osvobození znovu vzniká právo věřitelů vymáhat na dlužníkovi neuhrazené části svých pohledávek. Ustanovením § 417 odst. 3 Insolvenčního zákona jsou však účinky jak odejmutí, tak zániku osvobození ze zákona omezeny ve vztahu k těm věřitelům, kteří s dlužníkem při nežádoucích činnostech spolupracovali. Účinky osvobození na pohledávky těchto věřitelů zůstávají v platnosti, o čemž však soud musí rozhodnout zvláštním výrokem, který je součástí usnesení o odejmutí nebo zániku osvobození dlužníka. Odejmutí ani zánik osvobození dlužníka od placení neuhrazených pohledávek nijak neovlivňuje tu skutečnost, že rozhodnutí soudu, jímž vzal na vědomí splnění oddlužení, nabylo právní moci a insolvenční řízení, v němž byl dlužníkův úpadek řešen oddlužením, došlo svého konce.⁹⁷

5.4. Osvobození dlužníka při úplném oddlužení dle německého práva

Přestože při úplném oddlužení o závěrečném zproštění dlužníka od placení zbytku neuhrazených pohledávek rozhoduje soud automaticky bez návrhu dlužníka a v oddlužení dle českého práva tak činí pouze na dlužníkův návrh, účinky takového rozhodnutí obou soudů jsou ve své podstatě stejné. V souladu s ustanovením § 301 Insolvenčního řádu se zproštění dlužníka od placení zbytku dluhů vztahuje jak na

---

⁹⁶ KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. s. 1053 - 1054. ISBN 978-80-7400-320-2.

⁹⁷ ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. s. 636 - 637. ISBN 978-80-7201-707-2

věřitele, jenž se účastnili insolvenčního řízení, tak na věřitele, kteří své pohledávky nepřihlásili. Obdobně jako v českém právu při osvobození závazky jako takové nezanikají a věřitel se plnění může s úspěchem domáhat na dlužníkových spoludlužnících a ručitelích. Ani dle německé právní úpravy takoví spoludlužníci a ručitelé nemají právo domáhat se regresní náhrady jimi uhrazeného závazku na samotném osvobozeném dlužníkovi.⁹⁸

I v případě úplného oddlužení může být rozhodnutí soudu o osvobození dlužníka od placení neuhrazených dluhů dle § 303 Insolvenčního řádu na návrh některého z věřitelů zrušeno. Podmínkou je, že dlužník svévolně porušil jednu ze svých povinností a tím snížil možnost uspokojení některého ze svých věřitelů ve značné míře. Zdánlivě velkou odlišností oproti úpravě české je lhůta, ve které může věřitel podat takový návrh na zrušení osvobození dlužníka, která dle německého práva činí jeden rok od právní moci rozhodnutí o zproštění dlužníka. I zde musí věřitel prokazovat, že důvod pro zrušení rozhodnutí existuje a že nebylo v jeho silách takovou skutečnost prokázat před právní mocí rozhodnutí o zproštění dlužníka.⁹⁹

Přestože se zpočátku může zdát, že česká právní úprava, která oproti té německé stanoví tříletou lhůtu k možnosti revize osvobození dlužníka, je mnohem přísnější, dle mého názoru jsou v důsledku obě tyto lhůty srovnatelné. Při následujícím hodnocení se s ohledem na vzájemnou podobnost omezím pouze na porovnání úplného oddlužení s oddlužením formou plnění splátkového kalendáře, nikoli na srovnání s oddlužením formou zpeněžení majetkové podstaty. Jednotlivé fáze jak českého, tak německého oddlužení musí být brány jako celek. V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře tedy celá doba, po kterou je dlužník posuzován, činí pět let plnění splátkového kalendáře a tři roky poté, celkem tedy osm let. Při německém úplném oddlužení samotný proces oddlužení trvá šest let a poté následuje další jeden rok, ve kterém může být rozhodnutí o osvobození dlužníka změněno, celkem se tedy jedná o dobu sedmi let. Doba, po které je dlužník s trvalou platností oddlužen, tedy činí v prvním případě osm let a v druhém případě sedm let a domnívám se, že její délka je

---

⁹⁸HÁSOVÁ, Jiřina, et al. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. s. 271. ISBN 978-80-7400-411-7.

⁹⁹BRAUN, Eberhard. *Insolvenz-ordnung (InsO): Kommentar 2.Auflage*. Vyd. 2. München: Verlag C. H. Beck, 2004. s. 124 7– 1249. ISBN 3 406 51442 X.

zcela odpovídající tomu, jaké beneficium pro dlužníka jeho závěrečné osvobození od placení pohledávek představuje.

6. Problematické oblasti při výkladu a aplikaci oddlužení

I přesto, že česká právní úprava oddlužení představuje ucelený soubor právních norem, jež jsou založeny na jednotných principech, při jejich výkladu a aplikaci v praxi někdy mohou nastat nejasnosti či problémy. Některé instituty nemusí být v zákoně vymezeny zcela přesně, nebo se dokonce může objevit potřeba vytvoření nového institutu, jenž v právu *de lege lata* vůbec obsažen není. S ohledem na skutečnost, že nejdůležitější mechanismus, který slouží k odstranění pochybností o správnosti výkladu právních norem upravujících oddlužení, tvoří především soustava rozhodnutí vyšších soudů, jsou tato rozhodnutí hlavním pramenem, ze které jsem čerpala při zpracování této kapitoly.

6.1. Oddlužení osob, jejichž závazky vznikly z podnikatelské činnosti

V podkapitole 2.1. této práce jsem se zabývala přípustností institutu oddlužení, jehož základním předpokladem je skutečnost, že návrh na povolení oddlužení podává osoba, která není podnikatelem. Složitější situace ovšem nastává v případě rozhodování o návrhu na povolení oddlužení, jež podává osoba, která sice není podnikatelem, ale jejíž dluhy pocházejí z jejího dřívějšího podnikání. Posouzení této otázky prošlo značným vývojem, kdy s ohledem na to, že tato otázka není v Insolvenčním zákoně nijak řešena, velkou roli hrál především judikaturní výklad českých soudů.

Prvotní výklad byl poskytnut již necelé 3 měsíce po účinnosti zákona Vrchním soudem v Praze, který stanovil, že „*Dlužníkem, který není podnikatelem, se ve smyslu ustanovení § 389 odst. 1 insolvenčního zákona rozumí taková fyzická nebo právnická osoba, která není zákonem (podle norem hmotného práva) považována za podnikatele a zároveň nemá závazky (dluhy) vzešlé ze svého podnikání.*“¹⁰⁰ S tímto výkladem se plně ztotožnila i Expertní pracovní skupina pro insolvenční právo zřízená tehdejším ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem ve svém stanovisku¹⁰¹ ze dne 3. 6. 2009.

---

¹⁰⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 3. 2008, č. j. 1 VSPH 3/2008-A-11, sp. zn. KSPL 29 INS 252/2008, publikované v časopise Soudní judikatura pod číslem 104/2008.

¹⁰¹ Expertní pracovní skupina pro insolvenční právo S 22. Výkladové stanovisko ze dne 3. 6. 2008, č. 2 K otázce přípustnosti oddlužení. *Insolvenční zákon: Expertní skupina S 22* [online]. [cit. 2012-12-15]

Vrchní soud v Praze na tomto výkladu trval a později téhož roku ve svém usnesení poskytl následující odůvodnění: „*Jak zmínil soud prvního stupně, činnost podnikatele předpokládá určitou jeho zdatnost a profesionální úroveň, a tomu odpovídá i úprava obchodních závazkových vztahů, jež vychází z toho, že obchodník nese plně podnikatelské riziko, s jehož důsledky musí být také připraven se vypořádat. Tato specifika podnikatelské činnosti se logicky projevují i v úvaze, že v případě neúspěchu podnikání, jež vedlo k podnikatelově úpadkové situaci, nemůže být věřitelům závazků vzniklých z podnikatelské činnosti vnuceno bez jejich souhlasu vypořádání, jež by znamenalo uspokojení jejich pohledávek v podstatně nižším rozsahu, než na jaký mají nárok, jak je tomu právě u oddlužení.*“¹⁰²

Vrchní soud následně zvolil ještě více restriktivní výklad a rozšířil nepřipustnost oddlužení na osoby, jejichž závazky plynou z podnikání jiné osoby, když stanovil, že: „*Nepřipustným je oddlužení v případě dlužníka, který nebyl a není podnikatelem, leč má závazky z podnikání jiné osoby, jež nabyl na základě svého dispozitivního právního úkonu, např. smlouvou o prodeji podniku, či zajištěním podnikatelských závazků jiného.*“¹⁰³ Nejvyšší soud České republiky následně svým judikátem dále ještě zpřísnil podmínky přípustnosti oddlužení, kdy za dluhy způsobující nepřipustnost oddlužení označil též dluhy z jiných než z obchodně právních vztahů v případě, že do nich dlužník vstupoval jako podnikatel.¹⁰⁴

Na druhou stranu ale již samotné Výkladové stanovisko Expertní pracovní skupiny pro insolvenční právo ze dne 3. 6. 2008 ve svém závěru obsahuje vyjádření, dle kterého bez ohledu na vše uvedené má insolvenční soud možnost zvážit rozsah dluhů, jež mají svůj původ v podnikání, a v případě, že jsou jen nepatrné, může oddlužení povolit. Také Nejvyšší soud České republiky později opouští výše uvedený striktní pohled na přípustnost oddlužení pro tento okruh osob a umožňuje tak insolvenčním soudům, aby vždy v konkrétním případě v rámci vymezených mantinelů zvážily, zda

---

Dostupné z WWW: <http://www.insolvencni-zakon.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny.html>.

¹⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2008, č. j. VSPH 236/2008-A-18, sp. zn. KSUL 43 INS 2864/2008.

¹⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2008, č. j. 1 VSPH 273/2008-A-20, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008.

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 3. 2011, č. j. 29 NSCR 20/2009-B-32, sp. zn. KSPH 39 INS 4221/2008.

oddlužení takové osobě povolí, či ne. Nejvyšší soud České republiky ve svém usnesení uvádí: „*Je na uvážení insolvenčního soudu (založeném na konkrétních skutkových okolnostech případu) zhodnotit, zda automatickou aplikací zásady, podle které osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení není dlužník, který – ač již nepodniká – má stále dluhy ze svého podnikání, by nebyl popřen duch zákona a zda tím ve skutečnosti není upírána možnost pokusit se o oddlužení způsobem předjímaným insolvenčním zákonem osobě, se které institut oddlužení v souladu s účelem, pro který by zákonodárcem zformulován, typově počítá. Takové užití insolvenčního zákona však musí být vždy ráděně zdůvodněno a nesmí vykazovat znaky svévole. To, zda existuje rozumný důvod nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při rozhodování o tom, zda se oddlužení schvaluje, za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazení dluhu z dlužníkovy dřívějšího podnikání, insolvenční soud uváží vždy především s přihlédnutím k: 1/ době vzniku konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání, 2/ době ukončení dlužníkovy podnikání, 3/ četnosti neuhrazených dlužníkovy závazků (dluhů) z podnikání, 4/ výši konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výši všech dlužníkovy závazků, 5/ tomu, zda věřitel, o jehož pohledávku jde, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.*“¹⁰⁵

Nejvyšší soud České republiky též později změnil svůj názor ohledně dluhů vzniklých jako zajištění závazku jiné osoby podnikatele, když stanovil, že: „*podmínka, že dlužník nemá dluhy z podnikání je splněna i tehdy, jestliže návrh na povolení oddlužení podal dlužník, který svým majetkem pouze zajistil jako směnečný rukojmí dluh jiné osoby z jejího podnikání.*“¹⁰⁶

Shrnu-li vše výše uvedené, docházím k závěru, že původní ustanovení Insolvenčního zákona týkající se okruhu osob, pro něž je oddlužení přípustné, byla v souladu s jeho účelem a smyslem dotvořena judikaturou českých soudů. Soudy nižších stupňů nyní mají možnost rozhodovat o individuálních návrzích na povolení

---

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 4. 2009, č. j. 29 NSČR 3/2009-A-59, KSOS 34 INS 625/2008.

¹⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 2011, č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008.

oddlužení s přihlédnutím ke konkrétním specifikům daného případu a oddlužení s ohledem na to následně povolit či zamítnout.

Domnívám se, že toto řešení oproti původnímu prostému značně restriktivnímu výkladu zákona ze strany českých soudů představuje určitý krok vpřed, avšak ne zcela dostatečný. Tento zvolený způsob rozhodování s sebou dle mého názoru nepřináší dostatečnou právní jistotu pro dlužníky, protože typově stejný případ může být různými soudy dle místní příslušnosti odlišně vyhodnocen a skončit tak s rozdílným výsledkem. Přestože se Nejvyšší soud České republiky ve svém výše specifikovaném usnesení snažil kritéria posuzování určit co nejkonkrétněji, vždy bude nakonec záležet na daném insolvenčním soudu, jak ve věci rozhodne. Dle mého názoru by mělo dojít k novelizaci samotného Insolvenčního zákona, kde by byli přesně typově vymezení dlužníci, pro které je oddlužení přípustným způsobem řešení jejich finanční situace.

Ve svých úvahách půjdu ještě dál a doplním, že jsem toho názoru, že okruh osob, pro něž je oddlužení určeno, by se měl značně rozšířit. V souladu s P. Smolíkem¹⁰⁷ se domnívám, že příliš přísná kritéria pro povolení reorganizace a omezení oddlužení pouze na nepodnikatele, zanechává příliš širokou skupinu dlužníků, kteří nemohou svůj úpadek řešit jinak než konkursem. Jedná se o skupinu malých a středních podnikatelů, kteří by se jistě za předpokladu, že by jim zákon takovou možnost dal, byli schopni podřídit zvláštnímu zákonnému režimu tak, aby jejich ekonomická aktivita mohla být zase nastartována a jejich úpadek nemusel být řešen likvidačně. Tento problém by se dal vyřešit dvěma způsoby, a to buď snížením pomyslné laťky pro dosažení reorganizace, nebo po vzoru německé právní úpravy úplného oddlužení, jehož přípustností jsem se zabývala v podkapitole 2.2. této práce, zpřístupněním oddlužení všem fyzickým osobám, ať už podnikatelům či nepodnikatelům. V ideálním případě by se jednalo o vhodnou kombinaci těchto dvou uvedených způsobů řešení.

Závěrem si na tomto místě dovolím uvést aktualitu z legislativního vývoje týkajícího se tématu rozebíraného v této podkapitole. Dne 27. 2. 2013 došlo na jednání

---

¹⁰⁷ SMOLÍK, Petr. Oddlužení jako nový způsob řešení úpadku - nová naděje dlužníků i věřitelů? In KNOLL, Vilém; KARHANOVÁ, Martina, et al. *Naděje právní vědy: Býkov 2007: sborník z mezinárodního setkání mladých vědeckých pracovníků konaného ve dnech 12. - 14. 10. 2007 na Zámeckém statku Býkov*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. s. 328 – 329. ISBN 978-80-7380-122-9.

vlády České republiky ke schválení návrhu¹⁰⁸ zákona, pozměňujícího osobní přípustnost oddlužení¹⁰⁹, přičemž v případě úspěchu této novely Insolvenčního zákona v legislativním procesu, by její předpokládaná účinnost měla nastat dne 1. 1. 2014.¹¹⁰

Dle tohoto návrhu zákona by v první řadě mohla své oddlužení navrhnout osoba, která nemá dluhy z podnikání. Nově by tedy takový dlužník již nebyl definován jako osoba, která není podnikatelem (současné znění § 389 odst. 1 Insolvenčního zákona). V souladu s důvodovou zprávou by tak k posílení právní jistoty bylo do znění zákona přejato vymezení dovozené ve výše uvedeném rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky. Významnější změnou by ovšem byla v návrhu zákona upravená možnost podání návrhu na povolení oddlužení osobami, které mají dluh z podnikání. Tito dlužníci by tak mohli učinit pouze v zákonem určených případech, a to konkrétně za předpokladu, že za a) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo za b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka, anebo za c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.¹¹¹

Přestože důvodová zpráva uvádí, že se jedná především o promítnutí dosavadních zásadních rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky týkajících se dané problematiky do textu zákona, domnívám se, že by tím oproti současnému stavu došlo k opětovnému rozšíření okruhu osob, pro něž by se oddlužení stalo přípustným (zejména v případech uvedených výše pod písmeny b a c). I když oceňuji tento posun kupředu a především snahu zvýšit právní jistotu definováním podmínek přímo v zákoně, trvám na svém výše uvedeném názoru a neshledávám tuto novelizaci ve vztahu k oddlužení fyzických osob podnikatelů a bývalých podnikatelů za plně dostačující.

---

¹⁰⁸ Legislativní návrh zákona čj. OVA 43/13, čj. předkladatele 22/2011-LO-SP.

¹⁰⁹ Vláda České republiky. Tiskové zprávy: Výsledky jednání vlády, 27. února 2013 [online]. [cit. 2013-03-01] Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady--27--unora-2013--103873/>.

¹¹⁰ Vláda České republiky. Aktuálně: Vláda posílí práva účastníků insolvenčního řízení [online]. [cit. 2013-02-28] Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-posili-prava-ucastniku-insolvencniho-rizeni-103780/>.

¹¹¹ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 929/0, část č. 1/13, Novela z. - insolvenční zákon [online]. [cit. 2013-03-05] Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=929&CT1=0>.

6.2. Oddlužení manželů

Rodina (případně pouze manželé) tvoří nejen jednotku sociální, ale díky existenci institutu společného jmění manželů též jednotku ekonomickou. Vzhledem k tomu se většina závazků, které vznikají v důsledku snahy o uspokojení potřeb dlužníka a jeho rodiny, netýká pouze jednoho z manželů, ale takto vzniklé finanční problémy postihují manžele oba. S ohledem na to často vyvstává potřeba oddlužení obou manželů. Výkladové a aplikační problémy v této oblasti vznikají především kvůli tomu, že Insolvenční zákon oddlužení manželů nijak neupravuje, neexistuje tedy žádná zákonná úprava, která by obsahovala speciální úpravu ať už samostatného oddlužení manželů nebo jejich oddlužení společného. Insolvenční zákon pouze v § 392 odst. 3 stanoví požadavek, aby manžel dlužníka navrhovatele podepsal jeho návrh na povolení oddlužení a výslovně uvedl, že s povolením jeho oddlužení souhlasí. V souladu s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze má tento písemný souhlas podepisujícího manžela pouze ten právní důsledek, že je tím současně projeven souhlas k tomu, aby s veškerým majetkem náležejícím do jejich společného jmění manželů bylo nakládáno v souladu s příslušnými ustanoveními Insolvenčního zákona.¹¹²

Dle O. Řeháčka¹¹³ se za dobu účinnosti Insolvenčního zákona s ohledem na absenci odpovídajících zákonných pravidel za pomoci judikatury českých soudů vyvinuly tři možné způsoby řešení oddlužení manželů – oddělené, společné a částečně společné. K těmto třem formám je dle J. Babuškové¹¹⁴ nutné přidat ještě jednu další, která je aplikována a prosazována především Krajským soudem v Ostravě.

Prvním z nich je oddělené oddlužení obou manželů, kdy je pro každého z nich vedeno samostatné insolvenční řízení. Takový postup má za důsledek tu skutečnost, že je na manžele nahlíženo jako na dva samostatné dlužníky a pokud chtějí, aby jim oběma bylo oddlužení povoleno, musí být každý z nich schopen uhradit minimálně 30 % svých závazků. Pro oba manžele jakožto pro ekonomickou jednotku tak může být velice těžké

---

¹¹² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009.

¹¹³ ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 7-8, s. 42.

¹¹⁴ BABUŠKOVÁ, Jana. Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 4, s. 32.

dosáhnout tohoto limitu, který za předpokladu, že jejich společné dluhy spadají do společného jmění manželů, představuje v podstatě hranici 60 % jejich společných dluhů. Na druhou stranu je takový postup jistě na místě v případě, kdy se skladba majetkové podstaty u každého z nich diametrálně liší. Tato situace může nastat, zejména pokud manželé mají ve společném jmění pouze majetek nepatrné hodnoty, přičemž nad rámec toho má jeden z manželů ve svém výlučném vlastnictví majetek vysoké hodnoty. Díky majetku ve výlučném vlastnictví bude moci být tento manžel oddlužen formou zpeněžení majetkové podstaty, protože tento způsob pro něj bude jistě výhodnější. Druhý z manželů pak bude moci být oddlužen formou plnění splátkového kalendáře.¹¹⁵

Další možností, jak řešit oddlužení manželů, je tzv. společné oddlužení manželů. Při společném oddlužení manželů insolvenční soud spojí dvě insolvenční řízení zahájená na základě dvou samostatných návrhů na povolení oddlužení, jež podal každý z manželů zvlášť, v souladu s ustanovením § 112 odst. 1 Občanského soudního řádu ke společnému projednání. Tato varianta vychází z právního názoru vyjádřeného v již výše uvedeném rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, dle kterého platí: *„Naopak, podá-li návrh každý z manželů samostatně, je zásadně na místě obě řízení spojit ke společnému projednání tak, aby společné jmění manželů náleželo do jedné majetkové podstaty a aby pro oba tyto dlužníky byl ustanoven jeden insolvenční správce ... V rozporu se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení i v rozporu se zájmem věřitelů na hospodárném a co nejvyšším uspokojení by bylo, kdyby vedle sebe běžela dvě separátní řízení řešící různým způsobem úpadek každého z obou manželů, jestliže úpadek je v obou případech dán neschopností každého z manželů zapřít závazky společné... Nejeví se účelným odeprít oběma dlužníkům – manželům možnost sanovat své společné dluhy v jednom řízení, v němž bude možné k úhradě pohledávek věřitelů ve shodném režimu použít veškerých příjmů dosažených za trvání oddlužení každým z nich či oběma společně.“*¹¹⁶

Hlavní výhodou společného oddlužení manželů je skutečnost, že zákonný limit minimálního uspokojení pohledávek se v takovém případě rovná 30% výši pohledávek

---

¹¹⁵ ŠIMÁK, Pavel. Společné oddlužení manželů. *EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Praha, 8. 7. 2011 [cit. 2013-02-01]. Dostupný z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-oddluzeni-manzelu-74667.html>

¹¹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009.

nezajištěných věřitelů, přičemž tento limit platí pro oba manžele dohromady. Manželé tak mají oproti prvně uvedené variantě dvou samostatných řízení mnohem větší šanci na splnění podmínek oddlužení a dosažení jeho povolení. Přestože se na první pohled může zdát, že tento způsob řešení úpadku manželů je kvůli nižší minimální míře uspokojení pro věřitele mnohem méně výhodný než vedení dvou samostatných řízení, není tomu tak. K této otázce se vyjádřil též Vrchní soud v Praze, když stanovil, že: „*K argumentaci odvolatele je třeba uvést, že je postavena na předpokladu, že mu samostatné oddlužení manželů plněním splátkového kalendáře zajistí uspokojení pohledávky nejméně v rozsahu 60 %. Nebere však v úvahu, že nesplnění podmínek oddlužení jedním z manželů musí nutně vést k prohlášení konkursu na jeho majetek, jež v důsledku účinků prohlášení konkursu na společné jmění manželů znemožní oddlužení i druhého z nich, a dosažitelné uspokojení z podílu na výtěžku zpeněžení majetkové podstaty bude podstatně nižší.*“¹¹⁷

Další výhodou společného oddlužení manželů z pohledu dlužníků je jistě i ta skutečnost, že vzhledem k tomu, že majetková podstata je u obou manželů totožná, náleží v souladu s judikaturou českých soudů¹¹⁸ insolvenčnímu správci v takovém případě pouze jedna odměna.

Třetí možností řešení oddlužení manželů je tzv. částečně společné oddlužení manželů, kdy za těchto podmínek sice probíhají dvě samostatná řízení, ale jejich samostatnost je modifikována zásahy insolvenčního správce. Ten v souladu s pověřením insolvenčního soudu vyvažuje uspokojení věřitelů v jednotlivých řízeních, a tím stírá rozdíl mezi mírou uspokojení věřitelů v řízení, ve kterém jeden z manželů při plnění splátkového kalendáře dosahuje vyšších příjmů, oproti tomu, který dosahuje příjmů nižších.¹¹⁹

Poslední varianta je plně popsána v rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, který ji charakterizuje takto: „*Společné oddlužení manželů se projevuje ve společné distribuci měsíčních splátek přihlášeným nezajištěným věřitelům. Společnou distribucí je*

---

¹¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2010, č. j. 2 VSPH 714/2010-B-19, sp. zn. KSHK 42 INS 2414/2010.

¹¹⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č. j. 3 VSPH 514/2010-A-13, sp. zn. KSUL 77 INS 5859/2010.

¹¹⁹ ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 7-8, s. 43.

substantivní konsolidace obou řízení, tj. postižitelné části příjmů obou z manželů určené pro uspokojení každého z věřitelů budou sečteny a rozdělovány mezi věřitele z obou řízení tak, že míra uspokojení každého z věřitelů bude stejná nezávisle na tom, který z manželů s ním uzavřel smlouvu a potažmo tedy, do kterého řízení se tedy věřitel přihlásil. Z procesního hlediska budou probíhat obě insolvenční řízení samostatně, což by umožnilo formou změny usnesení o schválení oddlužení přejít do režimu samostatných individuálních oddlužení v případě hypotetického zániku společného jmění manželů.“¹²⁰

Oproti v předchozím odstavci uvedenému částečně společnému oddlužení manželů se tento způsob liší v míře dispozic daných insolvenčnímu správci, když při částečně společném oddlužení soud insolvenčnímu správci ukládá pouze povinnost všeobecně vyvažovat a provádět oddlužení obou manželů společně, přičemž v druhém případě soud insolvenčnímu správci konkrétně stanoví, jaké kroky má při společném oddlužení manželů provádět.¹²¹

Pokud bych měla zhodnotit jednotlivé přístupy k řešení oddlužení manželů, za přístup nejvhodnější jednoznačně musím považovat jejich společné oddlužení v rámci jednoho řízení. Dle mého názoru tato varianta nejlépe vyhovuje požadavku rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů zakotveného v ustanovení § 5 písm. a) Insolvenčního zákona. Vedení dvou separovaných insolvenčních řízení za předpokladu existence společných závazků a shodné majetkové podstaty obou manželů nepovažuji za účelné, a to ať by byla role insolvenčního správce v těchto dvou řízeních jakákoliv. Nehledě na to ovšem musím souhlasit s argumentem uvedeným v článku O. Řeháčka¹²², že pokud je vedeno jediné společné řízení k oddlužení obou manželů, je zcela nedořešena otázka postupu soudů v případě, že bude třeba oddlužení jednoho z manželů přeměnit na konkurs. V takovém případě by automatické sankcionování i druhého manžela přeměnou jeho oddlužení na konkurs v rámci společného řízení jistě nebylo spravedlivým řešením.

---

¹²⁰ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 12. 2010, č.j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5.

¹²¹ BABUŠKOVÁ, Jana. Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 4, s. 33.

¹²² ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 7-8, s. 43.

Nad rámec výše uvedeného se ovšem domnívám, že by společné oddlužení manželů jakožto již existující právní institut nemělo být definováno a aplikováno pouze na základě soudních rozhodnutí, nýbrž by mělo být řádně zakotveno též v Insolvenčním zákoně. V této věci se plně ztotožňuji s názorem O. Řeháčka, že ať už by byl zvolen jakýkoliv přístup, mělo by dojít k novelizaci Insolvenčního zákona tak, aby obsahoval vlastní úpravu tohoto institutu, která by jej posouvala směrem k větší právní jistotě.

S ohledem na skutečnost, že v návrhu zákona¹²³ schváleném vládou dne 27. 2. 2013, o kterém jsem se již zmiňovala v předchozí podkapitole, je upravena též problematika společného oddlužení manželů, dovoluji si i zde uvést pár poznámek. Předmětný vládní návrh v reakci na aktuální potřebu řešení této otázky zakotvuje možnost podání společného návrhu manželů na povolení oddlužení. V souladu s tímto návrhem by manželé, kteří takový návrh podali, měli v insolvenčním řízení postavení nerozlučných společníků a byli by považováni za jednoho dlužníka. Dle důvodové zprávy by jedině společně podaný insolvenční návrh měl být řešen jako společný pro oba manžele.¹²⁴ V souladu s tím se domnívám, že bylo v úmyslu předkladatele návrhu zákona nejen zavést nový zákonný institut společného oddlužení manželů, ale zároveň sjednotit dosavadní praxi a vyloučit užití kteréhokoliv ze způsobů řešení oddlužení manželů vytvořených za pomoci judikatury českých soudů. Tento krok hodnotím jednoznačně pozitivně, avšak jak jsem již uvedla výše, přestože se domnívám, že společné oddlužení manželů je nejvhodnější variantou úpravy jejich oddlužení, postavení manželů jako nerozlučných společníků považuji za velmi přísné a z pohledu druhého manžela za ne příliš spravedlivé.

---

¹²³ Legislativní návrh zákona čj. OVA 43/13, čj. předkladatele 22/2011-LO-SP.

¹²⁴ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 929/0, část č. 1/13, Novela z. - insolvenční zákon [online]. [cit. 2013-03-05] Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=929&CT1=0>.

7. Možnost využití institutu úplného oddlužení občany ČR

S ohledem na zaměření této práce bych ráda reagovala na novou právní službu, která se v nedávné době začala objevovat v nabídce některých českých advokátních kanceláří. Jedná se o službu, v rámci které je českým klientům zajištěno jejich oddlužení, resp. úplné oddlužení dle Insolvenčního řádu ve Spolkové republice Německo. Tento „produkt“ je s ohledem na osobní působnost úplného oddlužení detailně rozebranou v podkapitole 2.2 této práce určen především pro fyzické osoby podnikatele nebo bývalé podnikatele, jejichž oddlužení je v České republice vyloučeno a jejichž úpadek by musel být řešen formou konkursu.

7.1. Postup a právní východiska

Celá konstrukce možnosti oddlužení českých občanů za podmínek úplného oddlužení dle německé právní úpravy je uskutečnitelná díky evropské úpravě insolvenčního práva obsažené v Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení¹²⁵ (dále jen jako „Nařízení o úpadkovém řízení“). Dle Nařízení o úpadkovém řízení platí, že proti dlužníkovi je vedeno jedno hlavní úpadkové řízení (vedlejší řízení jsou přípustná), přičemž rozhodnutí o zahájení takového řízení, dále rozhodnutí týkající se průběhu a skončení úpadkového řízení a vyrovnání schválená soudem jsou v souladu s čl. 16 a s čl. 25 odst. 1 Nařízení o úpadkovém řízení bez dalšího uznávána ve všech ostatních členských státech Evropské unie. Důležité je v těchto intencích též ustanovení čl. 4 odst. 1 Nařízení o úpadkovém řízení, které upravuje rozhodné právo úpadkového řízení, jímž je právo toho členského státu, na jehož území bylo toto řízení zahájeno.

Je-li v souladu s výše uvedeným chtěné, aby se celý proces insolvenčního řízení a oddlužení řídil německým právním řádem, musí být zajištěno, aby úpadkové řízení bylo zahájeno na území Spolkové republiky Německo. Dle ustanovení čl. 3 odst. 1 Nařízení o úpadkovém řízení jsou příslušnými k zahájení úpadkového řízení soudy toho

---

¹²⁵ Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 15. 1. 2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>

členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka. Přitom za místo hlavních zájmů dlužníka fyzické osoby nepodnikatele se považuje místo jeho obvyklého pobytu nebo bydliště, přičemž u podnikatele se jedná o místo jeho podnikání.¹²⁶

S ohledem na výše uvedené by tak dlužník podnikatel za účelem možnosti zahájení řízení ve Spolkové republice Německo musel přesunout své místo podnikání do Spolkové republiky Německo. Další variantou je ukončení dlužníkovy podnikání, čímž by z pohledu insolvenčního soudu mohl být posuzován jako fyzická osoba, která sice má dluhy z podnikání, ale v současné době již nepodniká. Poté by se za jeho místo hlavních zájmů považovalo místo jeho pobytu nebo bydliště, které se bez větších obtíží dá přesunout na území Spolkové republiky Německo.

Otázkou však vždy bude, jak insolvenční soud takové chování dlužníka posoudí, a zda nebude i nadále pro posílení právní jistoty za místo hlavních zájmů dlužníka posuzovat stát, ve kterém se nachází většina dlužníkových věřitelů.¹²⁷ Toto posouzení proto bude vždy záležet na pečlivosti soudu při zkoumání hlavních zájmů dlužníka a na konkrétním uvážení daného soudu.

Poté, co dojde k přesunu hlavních zájmů dlužníka do Spolkové republiky Německo, může dojít k podání insolvenčního návrhu spojeného s žádostí o jeho úplné oddlužení. Dále už by celé insolvenční řízení včetně následného úplného oddlužení mělo probíhat podle německého právního řádu. Následně by v případě dodržení všech předpokladů mělo dojít k vydání rozhodnutí o úplném oddlužení dlužníka, které bude plně použitelné a účinné též v České republice.

Důležité je na tomto místě též dodat, že v souladu s ustanovením čl. 40 Nařízení o úpadkovém řízení insolvenční soud nebo insolvenční správce musí o zahájení řízení informovat všechny známé věřitele, kteří mají sídlo nebo bydliště v jiném členském státě. Nad rámec této povinnosti může insolvenční správce dle čl. 21 Nařízení o úpadkovém řízení žádat zveřejnění rozhodnutí o zahájení řízení v jiném členském státě podle pravidel platících v tomto státě. Tato opatření slouží k minimalizaci případů, kdy se některý z věřitelů o zahájení řízení v jiném členském státě Evropské unie nedozví.

---

¹²⁶ KOZÁK, Jan, et al. Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. s. 676. ISBN 978-807-3573-751.

¹²⁷ Tamtéž.

7.2. Sporné otázky a možné právní následky

Tento výše nastíněný postup má však řadu úskalí a o jeho legálnosti nebo minimálně o vzniku kárné odpovědnosti advokáta, jenž takovou právní službu poskytuje, se dá polemizovat.

První obtíž může nastat, pokud německý insolvenční soud nebude považovat za dostatečně přesvědčivě prokázané místo hlavních zájmů dlužníka. Jak jsem již uvedla výše, posouzení této otázky bude záležet vždy na konkrétním insolvenčním soudu. V případě, že se tak stane již na začátku řízení, domnívám se, že soud pouze vysloví svou místní nepřislušnost a pro dlužníka takové rozhodnutí žádné další právní důsledky mít nebude. Otázkou však je, jaký by byl postup německého insolvenčního soudu, pokud by tento problém začal řešit až v průběhu realizace vlastního úplného oddlužení. Zásadní v tuto chvíli je si uvědomit, že insolvenční soud může zamítnout dlužníkovu žádost o úplné oddlužení pouze na návrh některého z věřitelů. Věřitelem by takto mohl být zpochybněn zejména poctivý úmysl dlužníka a v důsledku toho namítáno porušení dlužníkových zákonných povinností. Za zamyšlení ovšem stojí skutečnost, zda by měl některý z věřitelů důvod zamítnutí dlužníkovu úplného oddlužení navrhopat, když v rámci německého insolvenčního řízení a úplného oddlužení se jim téměř jistě dostane vyššího uspokojení, než kdyby byl dlužníkuv úpadek řešen konkursem v České republice. Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.4.3., pokud bude dlužník oddlužován dle německé právní úpravy, dojde nejen ke zpeněžení majetkové podstaty, ale též k postihnutí dlužníkovy mzdy nebo výdělků, a to na dobu šesti let. Takto v závěru získaná částka pro jednotlivé věřitele se jistě nevyrovná jejich uspokojení při konkursu dle českého práva.

Reálná je dle mého názoru na druhé straně situace, kdy některý z věřitelů poté, co dojde ke zpeněžení majetkové podstaty a plnění oddlužení po dobu šesti let, to je poté, co dosáhne maximálního možného uspokojení, bude mít zájem na dosažení toho, aby dlužník nebyl osvobozen od placení dosud neuhrazené části pohledávek. Takový věřitel by ale musel dodržet zákonnou podmínku, dle které podává-li návrh na zamítnutí dlužníkovu úplného oddlužení dle § 296 odst. 1 Insolvenčního řádu, nebo návrh na zrušení již uděleného osvobození dlužníka od placení neuhrazených pohledávek, musí

jednak prokázat, že v důsledku dlužníkovy jednání (přesunu jeho hlavních zájmů) došlo ke snížení míry uspokojení věřitelů, a také to, že o této skutečnosti nevěděl déle než rok nebo že o ní nevěděl v době právní moci rozhodnutí o osvobození dlužníka. Takové prokazování se však z mého pohledu jeví velmi problematické, a to zejména s ohledem na výše popsanou domněnku vyššího uspokojení věřitelů při úplném oddlužení než při řešení dlužníkovy úpadku konkursem.

Dále se dá uvažovat o tom, zda se dá výše popsané jednání dlužníka považovat za legální, nebo zda jeho jednáním nedojde k naplnění znaků některého z trestných činů podle českého právního řádu. V úvahu dle mého názoru přichází pouze trestný čin podvodu dle § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku¹²⁸, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „Trestní zákoník“) a případně též některý z tzv. úpadkových deliktů, jež jsou upravené v § 222 až § 226 Trestního zákoníku.

Pokud se budu zabývat možností spáchání trestného činu podvodu, musím mimo jiné zhodnotit, zda došlo k naplnění dvou znaků objektivní stránky tohoto trestného činu. Jedná se o posouzení vzniku obohacení a dále o způsobení škody na cizím majetku.¹²⁹ Hodnocení obou skutečností zakládám na úvaze, jaké jsou důsledky toho, že dlužníkuv úpadek byl řešen formou úplného oddlužení místo konkursu. Dle mého názoru se dá vycházet z tvrzení, že i přestože byl dlužník na konci celého procesu zproštěn od placení neuhrazených částí pohledávek, částka, jež uhradí věřitelům, je nejen mnohem vyšší než částka, jaké by se věřitelům kdy dostalo při konkursu, ale též vyšší než obohacení, jaké vzniklo dlužníkovi jeho osvobozením, neboť není jisté, že by věřitelé na dlužníkovi kdy tuto zbylou část neuhrazených pohledávek někdy vymohli. S ohledem na to se domnívám, že je velmi sporné, zda vzniklo nějaké obohacení na straně dlužníka a zda na majetku věřitelů vznikla nějaká škoda. Značně problematické by bylo též tyto skutečnosti prokázat. Po těchto úvahách docházím k závěru, že dlužník by pravděpodobně odpovědný za spáchání trestného činu podvodu nebyl. Po posouzení jednotlivých skutkových podstat trestných činů patřících do skupiny tzv. úpadkových

---

¹²⁸ Česko. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, § 222 a § 223. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354 - 461. ISSN 1211-1244.

¹²⁹ ŠÁMAL, Pavel, et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2051 – 2079. ISBN 978-80-7400-428-5.

deliktů jsem toho názoru, že by dlužník nebyl odpovědný ani za spáchání některého z těchto trestných činů.¹³⁰

Přestože docházím k závěru, že dlužník by nebyl trestně ani jinak odpovědný, domnívám se, že jeho chování není zcela v souladu se zákonem. Jsem toho názoru, že s ohledem na jeho důsledky by se z určitého pohledu dalo chování dlužníka označit za in fraudem legis (obcházení zákona), když A. Gerloch ve své učebnici obcházení zákona definuje jako: „Chování, kdy se obchází účel zákona (jeho duch a smysl) tak, aby se záměrně dosáhlo výsledku právní normou nepředvídaného a nežádoucího.“¹³¹

Poslední otázkou, kterou bych se chtěla v této části práce zabývat, je kárná odpovědnost advokáta poskytujícího danou právní službu dle advokátních stavovských předpisů. Při posuzování možnosti existence vzniku kárné odpovědnosti advokáta jsem vycházela především z ustanovení zákona č.85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů¹³² a z ustanovení Usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex). Po prostudování těchto předpisů docházím k závěru, že porušení stavovských povinností advokáta v důsledku poskytnutí této právní služby nikdy nedosáhne takové intenzity, aby byly naplněny podmínky jeho kárné odpovědnosti.¹³³

7.3. Shrnutí a zhodnocení

Zajištění úplného oddlužení fyzické osoby s dluhy z podnikání za podmíněk Insolvenčního řádu jistě představuje velice zajímavou možnost jak pro dlužníky, tak pro advokáty. Pro dlužníky může být šancí, jak jejich úpadek řešit sanačním způsobem místo Insolvenčním zákonem předvídaného konkursu. Pro advokáty je dosud nezkommercializovanou právní službou, jejíž potenciál by jimi mohl být plně využit a dále rozšířen.

---

¹³⁰ BERGER, Pavel. Úpadkové delikty. *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 49 – 50.

¹³¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Vyd. 5. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 142 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

¹³² Česko. Zákon č. 85 ze dne 13. března 1996, o advokacii. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1996, částka 29, s. 1002 - 1013. ISSN 1211-1244.

¹³³ SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. *Právní služby*. Vyd. 3. Praha: EUROLEX BOHEMIA a. s., 2006, s. 27 až 42. ISBN 80-8686190-2.

Přestože v předchozí kapitole dospívám k závěru, že jde o právní službu, z jejíhož poskytování nevyplývá trestní ani jiná odpovědnost pro žádný ze subjektů na ní zúčastněné, myslím si, že by bylo vhodnější této činnosti předcházet. Předejít poskytování této právní služby, jež by mohla být posuzována jako obcházení zákona, by bylo dle mého názoru nejlepší rozšířením okruhu subjektů, pro něž je v České republice přípustné oddlužení ve smyslu mých úvah uvedených v závěru podkapitoly 6.1. této práce.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo rozebrat aktuální českou právní úpravu oddlužení a porovnat ji s úpravou zahraniční, a to konkrétně s právní úpravou německou. Druhým cílem této práce bylo doplnit teoretická východiska získaná při rozboru aktuální právní úpravy o analýzu a hodnocení dvou problematických oblastí aplikace oddlužení v praxi, kterými jsou oddlužení osob, jejichž dluhy pocházejí z podnikání, a oddlužení manželů. Posledním cílem bylo na základě znalostí získaných při srovnání české a německé právní úpravy provést právní rozbor nového trendu v oblasti poskytování právních služeb, kterým je zajištění úplného oddlužení dle německého práva pro české občany, jejichž úpadek by v České republice musel být řešen formou konkursu.

Při zpracování této práce jsem vycházela nejen z aktuálních znění právních předpisů České republiky a Spolkové republiky Německo upravujících danou problematiku, ale též z pramenů evropského práva, a to konkrétně z nařízení Rady ES č. 1346/2006, o úpadkovém řízení. Důležitým zdrojem, ze kterého jsem čerpala, pro mne byla též zásadní rozhodnutí soudů vyšších instancí České republiky, přičemž jsem se neomezila pouze na rozhodnutí současná, ale pro lepší znázornění vývoje insolvenčního práva jsem využívala též některých judikátů již překonaných, přesto ale právně významných. V neposlední řadě jsem při tvorbě této práce vycházela z relevantní odborné literatury jak české, tak zahraniční, a z aktuálních časopiseckých článků obsahujících právní rozbor a zamyšlení nad jednotlivými oblastmi právní úpravy oddlužení.

V první části práce, zaměřené na rozbor právní úpravy oddlužení v České republice a její srovnání s německou úpravou úplného oddlužení, došlo dle mého názoru k naplnění v úvodu stanoveného hlavního cíle této práce. Při studiu německé právní úpravy dané tematiky mě překvapila rozsáhlost dané materie a ne zcela proveditelné srovnání jednotlivých kapitol zapříčiněné rozlišnou koncepcí úplného oddlužení a oddlužení dle české právní úpravy. Z toho důvodu jsem se s ohledem na požadavky rozsahu této práce při rozboru jednotlivých institutů úplného oddlužení musela omezit pouze na popis jejich základní charakteristiky a hlavních rysů.

Po provedení srovnání s německou právní úpravou shledávám jako hlavní nedostatek Insolvenčního zákona příliš úzce definovanou osobní přípustnost oddlužení. Zcela vyloučení jsou malí a střední podnikatelé, pro něž je reorganizace vzhledem k velmi přísně definovaným podmínkám nedostupná. Jediným způsobem řešení úpadku této skupiny dlužníků je tak konkurs. Jsem přesvědčena, že pokud by pro tyto osoby byl zpřístupněn některý ze sanačních způsobů řešení úpadku, mohlo by dojít k jejich opětovnému zapojení do hospodářských procesů. Kdyby došlo k rozšíření okruhu osob, pro něž by bylo oddlužení přípustné, nemuselo by v právní praxi docházet k pokusům a snahám český Insolvenční zákon obejít a využít pro takové dlužníky příznivější zahraniční právní úpravy.

Téma oddlužení osob, jejichž dluhy pochází z podnikání, a oddlužení manželů rozebrané v praktické části práce, bylo z mého pohledu zcela vyčerpáno. Po provedené analýze platné právní úpravy za velmi problematickou shledávám rostoucí roli výkladu insolvenčního práva za pomoci soudů vyšších instancí, které musí reagovat na určité ne zcela přesně formulované zákonné pojmy a podmínky. Především v případě oddlužení manželů se jedná o v insolvenčním zákoně zcela absentující institut, který vznikl a je využíván jen na základě dosavadní praxe českých soudů. Přijetí významných závěrů dovozených judikatorním výkladem do vlastního textu Insolvenčního zákona, by jistě přispělo k právní jistotě jak dlužníků, tak věřitelů, kteří se insolvenčního řízení účastní. S ohledem na aktuální legislativní vývoj týkající se těchto dvou oblastí jsem se v této části práce zabývala též rozborem legislativního návrhu zákona¹³⁴, kterým se mění Insolvenční zákon, a s tím spojenými úvahami de lege ferenda.

Hlavní přínos této práce vidím v provedeném právním rozboru využití institutu úplného oddlužení dle německého práva na občany České republiky a zhodnocení jeho možných odpovědnostních důsledků. Přestože se dle mého názoru jedná o právní službu s velkým potenciálem, ze které pravděpodobně nevyplývá jakákoliv odpovědnost pro zúčastněné subjekty, domnívám se, že by mohla být posuzována jako jednání in fraudem legis, tedy jako obcházení zákona. Z tohoto důvodu jsem dospěla k názoru, že nejlepším řešením by bylo ze strany zákonodárců poskytování této právní služby

---

¹³⁴ Legislativní návrh zákona čj. OVA 43/13, čj. předkladatele 22/2011-LO-SP, schválený vládou dne 27. 2. 2013.

předcházet, a to formou rozšíření přípustnosti českého oddlužení na všechny fyzické osoby právě po vzoru právní úpravy německé.

Závěrem bych chtěla shrnout, že přestože česká právní úprava oddlužení není dle mého názoru ve výše uvedených ohledech zcela ideální a legislativním procesem již prochází její významná reforma, představuje i v současném stavu ucelený soubor právních norem, které jsou založeny na jednotných principech, které se projevují napříč celým Insolvenčním zákonem a které jsou způsobilé naplnit svůj účel.

Použitá literatura

Monografie, učebnice a komentáře:

BECK, Siegfried; DEPRÉ, Peter. *Praxis der Insolvenz: Ein Handbuch FRF die Beteiligten und ihre Berater*. Vyd. 1. München: Verlag Franz Vahlen GmbH, 2003. ISBN 3-800-26004.

BRAUN, Eberhard, et al. *Insolvenz - ordnung (InsO): Kommentar 2. Auflage*. Vyd. 2. München: Verlag C. H. Beck, 2004. ISBN 3-406-51442-X.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Vyd. 5. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-233-2.

GRAF-SCHLICKER, Marie Luise; LIVONIUS, Barbara. *Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz nach der InsO*. Vyd. 1. Köln: Verlag Kommunikationsforum GmbH, 1999. ISBN 3-8145-0305-8.

HÁSOVÁ, Jiřina, et al. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-411-7.

KOTOUČOVÁ, Jiřina, et al. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): komentář*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-320-2.

KOZÁK, Jan, et al. *Insolvenční zákon a předpisy související: Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a.s., 2008. ISBN 978-807-3573-751.

KUČERA, František. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon): s judikaturou a souvisejícími předpisy*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN 978-807-4001-635.

PACHL, Lukáš. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. ISBN 978-807-3576-752.

PAPE, Gerhard; UHLENBRUCK, Wilhelm. *Insolvenzrecht*. Vyd. 1. München: C. H. Beck oHG, 2002. ISBN 3-406-45711-8.

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 1. Vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.

SCHULZ, Martin; WASMEIER, Oliver. *The Law of Business Organizations: A Concise Overview of German Corporate Law*. Vyd. 1. Berlin: Springer, 2012. ISBN 978-3-642-17793-4.

SCHELLE, Karel; SCHELLEOVÁ, Ilona. *Právní služby*. Vyd. 3. Praha: EUROLEX BOHEMIA a. s., 2006. ISBN 80-8686190-2.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Vyd. 1. Praha: Eurounion Praha, s.r.o., 2006. ISBN 80-731-7054-X.

ŠÁMAL, Pavel, et al. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.

WINTEROVÁ, Alena, et al. *Civilní právo procesní – Vysokoškolská učebnice*. Vyd. 6. Praha: Linde Praha, a.s., 2011. ISBN 978-80-7201-842-0.

ZELENKA, Jaroslav, et al. *Insolvenční zákon: zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.: poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Vyd. 2. Praha: Linde Praha a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-707-2.

Časopisecké články a příspěvky ve sbornících:

BABUŠKOVÁ, Jana. Oddlužení manželů – aneb co v zákoně nenajdete. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 4, s. 32 – 33.

BERGER, Pavel. Úpadkové delikty. *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 49 – 50.

DÖRFL, Luboš. Oddlužení. *Právní rádce*. 2010. č. 8. s. 4 – 9.

HIMMATOVÁ, Hana. Odmítnutí insolvenčního návrhu – jak tomu zabránit? *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 17 – 19.

KRHUT, Rostislav. Poctivý záměr v oddlužení. *Bulletin advokacie*. 2012. č. 9. s. 42 – 43.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 7-8, s. 42-44.

SCHELLEOVÁ, Ilona. Exkurz do zahraničních právních úprav insolvenčního řízení. In SCHELLE, Karel, et al. *Nové insolvenční právo*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2006. s. 26 – 29. ISBN 80-87071-04-2.

SKŘIVÁNKOVÁ, Kateřina. Krátký exkurz do německého insolvenčního práva – část III. *Konkursní noviny*. 2010, č. 24 – 25, s. 2.

SMOLÍK, Petr. Oddlužení jako nový způsob řešení úpadku - nová naděje dlužníků i věřitelů? In KNOLL, Vilém; KARHANOVÁ, Martina, et al. *Naděje právní vědy: Býkov 2007: sborník z mezinárodního setkání mladých vědeckých pracovníků konaného ve dnech 12. - 14. 10. 2007 na Zámeckém statku Býkov*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. s. 326 – 340. ISBN 978-80-7380-122-9.

SMOLÍK, Petr. Stručný přehled vývoje anglo-amerického insolvenčního práva. In WINTEROVÁ, Alena; DVOŘÁK, Jan. et al. *Pocita Sentě Radvanové k 80. narozeninám*. Vyd. 1. Praha: ASPI, a. s., 2009. s. 491 – 501. ISBN 978-80-7357-432-1.

Prameny:

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Insolvenzordnung – InsO ze dne 5. 10. 1994, Spolková sbírka zákonů I.S.3574
v platném znění BGB1 I. S. 2866.

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění
pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být
sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad
kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných
částkách).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí soudů České republiky:

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 4. 2009, č. j. 29 NSČR 3/2009-A-59, KSOS 34 INS 625/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 2011, č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 3. 2011, č. j. 29 NSCR 20/2009-B-32, sp. zn. KSPH 39 INS 4221/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2012, č. j. 29 NSČR 32/2011-B-37, sp. zn. KSOS 31 INS 12026/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 3. 2008, č. j. 1 VSPH 3/2008-A-11, sp. zn. KSPL 29 INS 252/2008, publikované v časopise Soudní judikatura pod číslem 104/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2008, č. j. 2 VSPH 207/2008-B-19, sp. zn. MSPH 95 INS 2212/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2008, č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13, sp. zn. KSHK 40 INS 2900/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2008, č. j. VSPH 236/2008-A-18, sp. zn. KSUL 43 INS 2864/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2008, č. j. 1 VSPH 273/2008-A-20, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č. j. 2 VSPH 174/2009-A-54, sp. zn. MSPH 96 INS 195/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 2. 2009, č. j. 1 VSPH 53/2009-A-16, sp. zn. KSUL 46 INS 124/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, č. j. 2 VSPH 106/2009-A-50, sp. zn. MSPH 76 INS 3875/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 VSPH 669/2009-A-21, sp. zn. KSPL 54 INS 4966/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 1. 2010 č. j. 1 VSPH 788/2009-A-23, sp. zn. KSCB 25 INS 6516/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 8. 2010, č. j. VSPH 463/2010-B-113, sp. zn. MSPH 93 IS 1923/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2010, č. j. 2 VSPH 714/2010-B-19, sp. zn. KSHK 42 INS 2414/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 1. 2011, č.j. 3 VSPH 514/2010-A-13, sp. zn. KSUL 77 INS 5859/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 8. 2008, č. j. 1 VSOL 64/2008-A-20, sp. zn. KSBR 39 INS 703/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 10. 2008, č. j. 1 VSOL 111/2008-A-15, sp. zn. KSBR 44 INS 1630/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 4. 2009, č. j. 2 VSOL 117/2009-A, sp. zn. KSBR 37 INS 740/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 5. 2009, č. j. 2 VSOL 138/2009-A-27, sp. zn. KSOS 38 INS 2766/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 10. 2010, č. j. 3 VSOL 396/2009-B-37, sp. zn. KSOS 38 INS 4063/2009.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 7. 2008, č. j. KSBR 24 INS 1506/2008-B-14.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 1. 2009, č. j. KSBR 24 INS 4176/2008-B-48.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 12. 2010, č.j. KSOS 33 INS 11987/2010-B-5.

Internetové zdroje a elektronické dokumenty:

Oficiální server českého soudnictví:

<http://www.justice.cz/>

Internetové stránky Insolvenčního zákona:

<http://www.insolvencnizakon.cz/>

Oficiální internetové stránky Evropské unie:

<http://eur-lex.europa.eu/>

ŠIMÁK, Pavel. Společné oddlužení manželů. *EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo* [online]. Praha, 8. 7. 2011 [cit. 2013-02-01]. Dostupný z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecne-oddluzeni-manzelu-74667.html>

Expertní pracovní skupina pro insolvenční právo S 22. Výkladové stanovisko ze dne 3. 6. 2008, č. 2 K otázce přípustnosti oddlužení. *Insolvenční zákon: Expertní skupina S 22* [online]. [cit. 2012-12-15] Dostupné z WWW: <http://www.insolvencni-zakon.cz/expertni-skupina-s22/vykladova-stanoviska-expertni-skupiny.html>.

Vláda České republiky. Tiskové zprávy: Výsledky jednání vlády, 27. února 2013 [online]. [cit. 2013-02-28] Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady--27--unora-2013--103873/>.

Vláda České republiky. Aktuálně: Vláda posílí práva účastníků insolvenčního řízení [online]. [cit. 2013-02-28] Dostupné z WWW: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-posili-prava-ucastniku-insolvencniho-rizeni-103780/>.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 929/0, část č. 1/13, Novela z. - insolvenční zákon [online]. [cit. 2013-03-05] Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=929&CT1=0>.

Resumé

S rostoucí dosažitelností spotřebitelských úvěrů přibývá dlužníků, kteří nejsou schopni plnit své peněžité závazky, a tím se dostávají do finančních obtíží, jež často vyústí v několik souběžně probíhajících exekučních řízení. Tato situace je pro dlužníky zdánlivě bezvýchodná a mnozí se ji snaží řešit pomocí překlenovacích úvěrů, čímž se ovšem jejich osobní ekonomická krize ještě prohloubí. Řešení pro takové dlužníky přináší zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který obsahuje právní úpravu institutu oddlužení jako způsobu řešení úpadku dlužníka.

Oddlužení jako jeden ze sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka v českém právu reprezentuje moderní trendy evropského a amerického insolvenčního práva, díky kterým může dojít k opětovnému zapojení dlužníka do ekonomického života. Pro dlužníka institut oddlužení představuje možnost, jak vyřešit svou neúnosnou finanční situaci a přitom si alespoň částečně udržet svou životní úroveň. Pro věřitele může být způsobem, jak se zákonnou formou domoci uspokojení alespoň části svých pohledávek.

Práce se zabývá především rozbořem aktuální české právní úpravy oddlužení a jejím porovnáním se zahraniční právní úpravou, a to konkrétně s úpravou německou. V prvních dvou kapitolách práce jsou vyloženy základní pojmy a přípustnost zvoleného druhu řešení úpadku dlužníka a je provedeno jejich obecné srovnání s institutem úplného oddlužení dle německé právní úpravy. Následně při zohlednění struktury Insolvenčního zákona autorka popisuje jednotlivé fáze insolvenčního řízení při oddlužení a současně s tím provádí jejich srovnání s odpovídající právní úpravou obsaženou v německém právu.

Dále se práce zaměřuje na problematické oblasti české právní úpravy oddlužení, a to konkrétně na oddlužení osob, jejichž dluhy pocházejí z podnikání, a na oddlužení manželů. Tyto oblasti autorka právně analyzuje a hodnotí.

Poslední problematikou, již se práce zabývá, je právní rozbor možnosti a případných právních důsledků využití pro dlužníky výhodnější německé úpravy úplného oddlužení na osoby s českou státní příslušností. Tím se autorka snaží reagovat na novodobý trend v oblasti poskytování právních služeb při oddlužení fyzických osob, které jsou nebo byly podnikateli.

Abstract

The rising availability of consumer loans causes an increase of debtors who aren't able to carry out all their monetary obligations. They get into financial problems which often end in several current executory proceedings. For debtors this situation is apparently hopeless and many of them try to solve it by using bridging loans. This leads to deepening of their personal financial crisis. The Insolvency Act No. 182/2006 Sb. which contains the regulation of the Discharge of Debts brings a solution for such debtors.

Discharge of Debts as one of the ways of sanitation of debts in Czech law represents modern trends of European and American Insolvency law that joins the debtor back into the economic life. Discharge of Debts represents a possibility to solve the debtor's unbearable financial situation and to keep at least partially his living standards. For creditors it can be a way how to obtain at least part of their claims by the legal procedure.

This text deals with actual Czech regulation of Discharge of Debts and compares it with foreign German regulation. In the first two chapters the basic terms and admissibility of Discharge of Debts are clarified and generally compared with Discharge of residual debts by the German law. Subsequently the author reports on single phases of insolvency proceedings and compares them with appropriate regulation included in German law.

Then the author focus' on explanatory and application problems during the Discharge of Debts, especially on Discharge of Debts of people who have obligations from their business and on Discharge of Debts of spouses. She analyses and evaluates those areas.

In the last part of this work the author concentrates on possibility and legal consequences of usage of German Discharge of residual debts to a person with Czech nationality as a reaction to a modern trend in the area of rendering legal services during the Discharge of debts of human beings who are or were entrepreneurs.

Název práce v českém jazyce

Oddlužení jako jeden ze způsobů řešení úpadku dlužníka

Klíčová slova v českém jazyce

Úpadek

Insolvenční řízení

Oddlužení

Thesis title in English

Discharge of Debts as a form of Insolvency solution of a Debtor

Key words in English

Bankruptcy

Insolvency proceedings

Discharge of Debts